

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Petra Kalfeřtová

**POSTAVENÍ PŘEDMĚTU ČESKÝ JAZYK
A LITERATURA V PROJEKTOVÉM
VYUČOVÁNÍ**

1998

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra : českého jazyka a literatury

Kombinace oborů : český jazyk a německý jazyk

POSTAVENÍ PŘEDMĚTU ČESKÝ JAZYK

A LITERATURA V PROJEKTOVÉM

VYUČOVÁNÍ

Diplomová práce 97 - FP - KČL - 005

Autor :

Jméno a příjmení : Petra Kalfeřtová

Podpis :

Adresa : Mírové sídliště 93/IV, Český Dub 463 43

Vedoucí práce : Mgr. Jarmila Sulovská

Počet	stran	obrázků	tabulek	příloh
	59	-	-	8

V Liberci dne 22.4.1998

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

461 17 LIBEREC 1, Hájkova 6 Tel./Fax: 048.5227332

Katedra: Českého jazyka a literatury

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(závěrečného projektu)

diplomant: Petra Kalfeřtová

adresa: Mírové sídliště 93/IV. Český Dub

obor: Český jazyk - německý jazyk

Název DP: Postavení předmětu ČJL v projektovém vyučování

Mgr. Jarmila Sulovská

Vedoucí práce:

Termín odevzdání: 30.4. 1998

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách Katedry rovněž specifikují zadání: východiska, cíle, předpoklady, metody zpracování, základní literaturu (zpravidla na rub tohoto formuláře). Zásady pro zpracování DP lze zakoupit v Edičním středisku TU v Liberci a jsou též k dispozici v UK TU, na katedrách a na Děkanátu Fakulty pedagogické.

22. května

97

V Liberci dne 19..

.....
vedoucí katedry

.....
prodekan

Převzal (diplomant):

Datum: 12. 4. 1998

Podpis: Petra Kalfeřtová

Prohlášení o původnosti práce :

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a že jsem uvedla veškerou použitou literaturu.“

Liberec, 1998.-04.-22.

Petra Kalfeřtová

Poděkování :

Úvodem bych ráda vyjádřila poděkování paní Mgr. Jarmile Sulovské za odborné rady, paní ředitelce ZŠ Obříství Jitce Kašové za umožnění zhlédnutí hodiny projektového vyučování a ostatním paním učitelkám, které mi ochotně pomohly se zpracováváním dotazníku. Mé díky patří i mým rodičům a bratrovi za jejich trpělivost a pomoc při studiu.

Prohlášení k využívání výsledků diplomové práce :

Jsem si vědoma toho, že diplomová práce je majetkem školy a že s ní nemohu sama bez svolení školy disponovat, a že diplomová práce může být zapůjčena či objednána (kopie) za účelem využití jejího obsahu.

Beru na vědomí, že po 5ti letech si mohu diplomovou práci vyžádat v Univerzitní knihovně TU v Liberci, kde je uložena.

Jméno a příjmení : Petra Kalfeřtová

Adresa : Mírové sídliště 93/IV, Český Dub 463 43

Podpis : *Petra Kalfeřtová*

POSTAVENÍ PŘEDMĚTU ČESKÝ JAZYK A LITERATURA V PROJEKTOVÉM VYUČOVÁNÍ

RESUMÉ

Problematika alternativního školství se v České republice stala po roce 1989 nadmíru aktuální. Objevilo se několik směrů, které prosazovaly alternativní prvky výuky. Jedním z nich je projektová metoda.

Cílem této práce je podat základní informace o projektovém vyučování a zhodnotit, jaké postavení má v něm český jazyk a literatura. Diplomová práce je doplněna vlastním návrhem projektu, který by mohl posloužit k obohacení výuky českého jazyka a literatury na našich školách.

POSITION OF CZECH LANGUAGE AND LITERATURE IN PROJECT TEACHING

SUMMARY

Problems of alternative education have become exceedingly topical since 1989. Several streams promoting alternative elements of teaching have been introduced, one of them being project method.

The objective of this work is to present basic information on project teaching and to evaluate the position of Czech

language and literature. This diploma work is supplemented with its own project which could contribute to enrichment of teaching Czech language and literature at our schools.

DIE STELLUNG DES GEGENSTANDES DER TSCHECHISCHEN SPRACHE UND DER LITERATUR IM PROJEKTUNTERRICHT

ZUSAMMENFASSUNG

Die Problematik des alternativen Schulwesens in der Tschechischen Republik wurde nach dem Jahr 1989 übermäßig aktuell. Es erschienen einige Richtungen, die alternative Elemente im Unterricht durchsetzten. Eine von denen ist die Projektmethode.

Das Ziel dieser Arbeit ist die Grundinformationen über den Projektunterricht zu geben und zu bewerten, welche Stellung in diesem Unterricht tschechische Sprache und Literatur hat. Die Diplomarbeit ist mit dem eigenen Projektvorschlag ergänzt, der zur Unterrichtsbereicherung tschechischer Sprache und Literatur in unseren Schulen bedienen könnte.

O B S A H

I. ÚVOD	1
II. TEORETICKÁ ČÁST	2
II.1. ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	2
II.2. HISTORICKÝ POHLED.....	4
II.2.1. Pedagogické směry 19. století	4
II.2.2. Reformní pedagogika v Německu	5
II.2.3. Pragmatismus	6
II. 2.4. Koncepty pracovní školy v Rusku	7
II.2.5. Čas inovace 60. a 70. let v Evropě	7
II.2.6. Rozvoj alternativních škol v Čechách	8
II.3. PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ	10
II.3.1. Cíl projektového vyučování	11
II.3.2. Filozofie projektového vyučování	11
II.3.3. Organizace výuky na základní škole	18
II.3.3.1. <i>Druhy projektů</i>	20
II.3.3.2. <i>Hlavní kroky projektu</i>	22
II. 3.4. Hodnocení na základní škole s projektovou metodou.....	25
II.3.5. Přehled škol s projektovou metodou	26
III. PRAKTICKÁ ČÁST	29
III.1. DOTAZNÍK	29
III.1.1. Hypotéza	29
III.1.2. Přehled předložených otázek a analýza odpovědí	30
III.1.3. Postavení českého jazyka a literatury v projektovém vyučování	36

III.1.4. Celkové vyhodnocení	38
III.2. POROVNÁNÍ KLASICKÉ ZÁKLADNÍ ŠKOLY A ŠKOLY S PROJEKTOVÝM VYUČOVÁNÍM.....	39
III.3. PREZENTACE VLASTNÍHO PROJEKTU.....	43
IV. ZÁVĚR	54
V. POZNÁMKY	56
VI. LITERATURA	58

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1.** Ukázka slovního hodnocení
- Příloha č. 2.** Ukázka projektu : Cestování do krajiny snů
- Příloha č. 3.** Ukázka projektu : Kalendárium
- Příloha č. 4.** Ukázka projektu : Ze světa zvířat do světa lidí
- Příloha č. 5.** Ukázka projektu : Školní časopisy
- Příloha č. 6.** Ukázka projektu : Komunikace
- Příloha č. 7.** Ukázka projektu : Pošta
- Příloha č. 8.** Ukázka projektu : Mio, můj Mio

I. ÚVOD

Během studia se autorka této práce seznámila s novými formami výuky, které u ní vzbudily zájem o tuto problematiku. Zúčastnila se několika setkání, týkajících se alternativního vyučování, což se stalo hlavní motivací pro výběr tématu diplomové práce.

S alternativním školstvím a projektovým vyučováním se v současné době setkáváme stále častěji. Tyto dva pojmy nelze od sebe oddělit, protože projektová metoda je pedagogickou koncepcí, prosazující alternativní vzdělávání.

Projektová metoda je formou učební tvořivé činnosti, díky níž je možno překonávat zažitě formy a metody vyučování, odtržení výuky od reality, mechanické učení bez souvislostí a z toho plynoucí nízký zájem žáků o učení. Učitel a žáci se stávají partnery, kterým jde o společné, často obtížné poznávání tohoto světa. Projektové vyučování však nechce zcela odstranit či nahradit běžnou výuku, snaží se pouze o prohloubení a rozšíření kvality učení a vyučování.

Cílem této práce je podat základní informace o projektovém vyučování, které poslouží pro vytvoření vlastního objektivního názoru a postoje. Porovnáme hodiny českého jazyka a literatury na základních školách s klasickým vyučováním i na školách, kde probíhá výuka formou projektů. Půjde o přiblížení vlastního projektu, který by mohl obohatit statickou výuku na některých klasických školách. Příloha předkládá některé projekty, které byly již realizovány na školách s projektovým vyučováním a u žáků se setkaly s velice příznivým ohlasem.

II. TEORETICKÁ ČÁST

II.1. ALTERNATIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

„Alternativní vzdělávání (alternative schooling) je obecný termín označující takové školní vzdělávání, které je odlišné od vzdělávání nabízeného státem nebo jinými tradičními institucemi; alternativní školy jsou obvykle (nikoliv nezbytně) spojeny s radikálními koncepcemi vzdělávání, jako je například odmítání formálního kurikula či formálních metod výuky.“¹

Jako alternativní školy můžeme chápat ty, které mají jeden společný znak - pozitivně se odlišují od standardních škol dané vzdělávací soustavy. Standardní školy musí splňovat určitou normu, standard a úroveň předepsanou státem. Pokud se některé školy od tohoto standardu odlišují, můžeme je považovat za nestandardní - alternativní. Zahrnují se sem jednak školy soukromé, církevní i některé státní. A právě tyto školy vznikají za účelem odstranění nedostatků, které se objevují v standardním školství. Chtějí uspokojovat ty potřeby, na které není v „tradičních školách“ čas a prostor.

Mnohdy nastává případ, kdy škola je stále považována za tradiční, přestože se jednotliví učitelé pokoušejí o alternativní přístupy. Tento trend je v dnešní době velmi častý. Pedagogové se sdružují do určitých skupin, které se ubírají jedním směrem nebo se naopak přiklánějí k určitému směru či koncepci. Tak vznikají jakési proudy, které mají

domácí, ale i zahraniční zdroje inspirace. Každý z nich má své zásady i cíle působení.

Podívejme se na některé směry, které se u nás v České republice objevily po roce 1989 :

- Obecná a občanská škola
- Zdravá škola
- Angažované učení
- Škola hrou
- Otevřené vyučování
- Integrované vyučování
- Projektové vyučování
- Dramatická výchova

Každá z těchto škol má své specifické vlastnosti, kterými se liší od ostatních. Přesto lze všechny tyto alternativní školy společně charakterizovat.

*„O takovouto celkovou charakteristiku se pokusili němečtí autoři Klassen a Skiera. Uvádějí těchto pět **základních rysů**, které alternativní školy charakterizují :*

(1) Škola je zaměřena **pedocentricky**. To znamená, že výchova se zaměřuje na osobu dítěte a vykonává všechny činnosti v souladu s individualitou dítěte.

(2) Škola je **aktivní**. Podle okolností uplatňuje některé z mnoha vyučovacích forem (například formu rozhovoru, skupinové a individuální práce, projektového vyučování atd.). Nejvyšším cílem je přitom rozvoj aktivity a odpovědnosti žáka. Aktivní škola považuje kreativní uměleckou činnost a tělesný rozvoj za nepostradatelné momenty výchovného procesu.

(3) Škola usiluje o **komplexní výchovu** dítěte. Vedle intelektuální složky rozvoje přikládá důležitost oblasti emoční a sociálního rozvoje jedince.

(4) Škola je chápána jako „**živé společenství**“. To znamená, že formy a postupy výchovy a vzdělávání jsou utvářeny společně jak žáky, tak i učiteli a rodiči.

(5) Škola je chápána podle principu „*Par la vie - pour la vie*“. Míní se tím učením „**z života pro život**“, tj. cílem školního vzdělávání je zapojení žáků do světa práce a úsilí o rozšíření edukačního prostředí nad rámec školní třídy.“²

Při srovnání škol alternativních a tradičních můžeme spatřit u obou škol jejich klady i nedostatky. K této problematice se ještě vrátíme v kapitole III.2.

II.2. HISTORICKÝ POHLED

Teprve v roce 1989 se u nás objevují školy, které propagují alternativní prvky vzdělávání. Nemůžeme říci, že se před tímto rokem v našem školství tyto prvky vůbec nevyskytovaly. Když však budeme pátrat v historii po zakladateli projektové metody, nebudeme nijak zvlášť úspěšní. Ani v dějinách pedagogiky nemůžeme přesně určit dobu vzniku koncepce projektové metody.

Podle Karla Freye stojí u zrodu novodobé alternativní školy několik zdrojů :

II.2.1. PEDAGOGICKÉ SMĚRY 19. STOLETÍ

Jedním z prvních zdrojů je především odkaz pedagogických směrů, které školská praxe 19. století nerespektovala. Pedagogičtí klasici jako jsou : **Jean Jacques Rousseau** (1712 - 1778), **Heinrich Pestalozzi** (1746 - 1827) a **Friedrich Fröbel**

(1782 - 1852) sjednotili myšlenky, které jsou velmi podobné dnešní projektové metodě.

Další zdroje jsou :

- Reformní pedagogika v Německu (viz. II.2.2.)
- Pragmatismus v USA (viz. II.2.3.)
- Koncepty pracovní školy v Rusku (viz. II.2.4.)
- Čas inovace 60. a 70. let v Evropě (viz. II.2.5.)
- V průběhu 20. století pak měly na utváření alternativního školství podíl i filozofické a pedagogické proudy jako freudismus, existencialismus, postmodernismus aj.

II.2.2. REFORMNÍ PEDAGOGIKA V NĚMECKU

Reformní pedagogika probíhala přibližně v letech 1895 - 1933. Pro rozvoj projektových myšlenek byly důležité především 20. a 30. léta. Pro reformní pedagogiku byla charakteristická výchova ke skutečnému životu a integrace žáků různého věku do společné pracovní skupiny.

Těchto osm následujících pedagogů se zasloužilo o rozvoj projektové metody. Mnozí z nich si kladli za cíl rozpracovat projektovou metodu na vzdělávací program.

Berthold Otto (1859 - 1933)

Hugo Gaudig (1860 - 1923)

Hermann Lietz (1868 - 1919)

Otto Haase (1893 - 1961)

Adolf Reichwein (1898 - 1944)

Peter Petersen (1884 - 1952) vidí školu jako spojení různých forem činností. Může to být hra, rozhovor, slavnost, individuální práce, práce v malých či velkých skupinách. Aby

tyto činnosti, které směřují ke školní pospolitosti, mohly být naplněny, je nutné přeměnit školu na školní obec. Teprve na základě této pospolitosti je možné směřovat k určitému společnému cíli. Tyto a mnoho dalších myšlenek zpracoval P. Petersen do Jenského plánu, v kterém má centrální postavení projektová metoda.

Georg Kerschensteiner (1854 - 1932) je teoretikem tzv. pracovní školy. Požadoval zavedení práce do učebního procesu.

Fritz Karsen (1885 - 1951) jako první použil v Německu slovo „projekt“ ve spojení se vzděláváním. V jeho škole žáci spolu s učiteli vytvoří na začátku školního roku projekt pro celou školu. Karsen požadoval, aby projekty byly co nejlépe vypracované, neboť na konci školního roku se uspořádala výstava a předložené projekty byly kriticky hodnoceny.

II.2.3. PRAGMATISMUS V USA

V pedagogické oblasti se pragmatismus spojuje hlavně se jménem John Dewey.

John Dewey (1859 - 1952) je teoretikem pracovní školy. Oproti G. Kerschensteinerovi Dewey považuje práci za základ získávání nových poznatků. Práce je podle něho prostředek poznání. Pracovní škola (její teoretici jsou J. Dewey a G. Kerschensteiner) vedla k organizačním změnám : byla zrušena klasická výuka podle vědních disciplín, byly zavedeny globální formy výuky (jejich podstatou je sjednocování, scelování poznatků). Nejvýrazněji se tyto myšlenky projeví později právě u projektového vyučování.

William Heard Kilpatrick (1871 - 1965) klade v projektovém vyučování především důraz na možnost uplatnění všech jednotlivců. Kilpatrick charakterizoval projekt jako : „ *Projekt jest určitě a jasně navržený úkol, který můžeme předložit žákovi tak, aby se mu zdál životně důležitým tím, že se blíží skutečné činnosti lidí v životě.*“³

William Heard Kilpatrick je pokládán za duchovního otce projektové metody a s jeho jménem je tato metoda nadále spojována. V roce 1918 otevřel tzv. zlatý věk projektové metody svým článkem „The Project Method“. Tento článek pak přeložil Peter Petersen do němčiny - „Die Projekt - Methode“ a roku 1935 ho vydal společně se spisy Johna Deweye a Ellswortha Collingse v souboru „Der Projekt - Plan“.

II.2.4. KONCEPTY PRACOVNÍ ŠKOLY V RUSKU

Jmenujme dva hlavní představitele, pedagogy, kteří se zasloužili o vývoj vyučovacích a učebních forem projektové metody.

Anton Semenovič Makarenko (1888 - 1939) a **Pavel Petrovič Blonskij** (1884 - 1941) navazují svým dílem hlavně na pedagogické klasiky, především na J. A. Komenského, H. Pestalozziho a F. Fröbla.

II.2.5. ČAS INOVACE 60. A 70. LET V EVROPĚ

Po druhé světové válce navazují němečtí pedagogové na dědictví reformní pedagogiky. V 60. letech se stala náhlá změna. Nejen v Německu, ale i v celé Evropě se hledaly nové cesty. Šedesátá a sedmdesátá léta můžeme označit jako „čas

inovace“, „čas obnovy“. Ze všech stran byly požadovány základní vzdělávací a výchovné reformy, které směřovaly ke kvalitnímu a kvantitativnímu rozšíření vzdělání. Měly být rozvíjeny alternativní školy a vzdělávací modely. Čas inovace přispěl k rozšíření projektové metody. Již dříve měla uplatnění na základních školách - převážně na prvním stupni a částečně i na druhém, v této době našla svou cestu i na střední a vysoké školy.

II.2.6. ROZVOJ ALTERNATIVNÍCH ŠKOL V ČECHÁCH

K největšímu rozmachu vzniku různých škol s alternativními prvky výuky došlo ve 20. a 30. letech v období reformní pedagogiky nejen v Evropě a v USA, ale i u nás v českých zemích. A právě toto období je skutečným základem dnešního alternativního školství. *„Společným jmenovatelem škol bylo překonat formalismus tradiční školy a uvést do života výchovné zařízení, které by vycházelo z dětské přirozenosti, rozvíjelo zvědavost, aktivitu a tvořivost dětí a napomohlo přiměřenými prostředky socializačnímu procesu mladé generace.“*⁴

Jmenujme několik českých experimentátorů :

Anna Süssová otevřela roku 1910 pokusnou mateřskou školu.

Josef Bartoň vedl brněnskou školu, kterou výstižně nazval „Domov lásky a radosti“ (1910 - 1925). Řídil se heslem „blíž k dítěti“, což vedlo učitele k tomu, aby poznal co nejvíce děti a zaměřil se na ty stránky osobnosti, které je potřeba rozvíjet.

Josef Úlehla uplatňoval především názory L. N. Tolstého. Pramenem poznání podle J. Úlehly mají být osobní prožitky, pozorování a pokusy.

Ferdinand Krch, Ladislav Švarc a Ladislav Havránek se pokusili zřídit „Dům dětství“ (1919 - 1924) pro sirotky po legionářích. Vycházeli z myšlenek L. N. Tolstého, J. J. Rousseaua a J. Deweye. Jejich cílem bylo vést děti k poznání sebe sama a k pochopení světa, v němž žijí. Hlavní metodou vyučování byla hra.

Čeněk Janout a František Náprstek zřídili „Pokusnou školu na Kladně“ (1919 - 1933). Chtěli překonat strnulost starorakouských škol. Zaměřili se hlavně na individualitu, tvořivost, samostatnost a soběstačnost dětí, čímž je nepřipravili pouze pro jejich příští zaměstnání, ale pomohli jim orientovat se v životě společnosti, do které se narodily.

Frank Mužík ve své škole ruší rozvrh hodin a výuku zařazuje do bloků.

Jaroslav Sedlák a Karel Žitný začali roku 1924 uskutečňovat svůj pokus. Založili „dětskou pracovní obec“, ve které zrušili pevné hranice mezi třídami, mezi učiteli a žáky i mezi školou a jejím vnějším okolím.

Eduard Štorch v letech 1926 - 1930 vedl podle vzoru zahraničních škol v Praze - Libni „Dětskou farmu“. Se svým skautským oddílem byl v těsném kontaktu s přírodou, chtěl tak rozvíjet schopnosti, zvědavost a samostatnost žáků.

Václav Příhoda se pokusil uskutečnit zásadní reformu celého českého školství. Podílel se na vzniku „Organizačního a učebního plánu reformních škol“ (1929), který usiloval o racionalizaci výuky, o jednotnou školu a o diferenciaci žáků v rámci třídy dle jejich intelektuálních schopností.

Stále sílící proud reformní pedagogiky byl násilně přerušen nástupem fašismu. Vývoj škol byl přerušen nejen válečnými událostmi, ale i poválečným společenským vývojem přibližně od roku 1948 až po rok 1989. V devadesátých letech se u nás opět objevuje značný zájem o alternativní školy, pro jejichž vznik nastaly příhodné podmínky.

II.3. PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

„Žije-li dítě káráno, naučí se odsuzovat.

Žije-li dítě v nepřátelství, naučí se útočit.

Žije-li dítě v posměchu, naučí se vyhýbavosti.

Ale žije-li dítě v povzbuzování, naučí se smělosti.

Žije-li dítě v toleranci, naučí se trpělivosti.

Žije-li dítě s pochvalou, naučí se oceňovat.

Žije-li dítě v poctivosti, naučí se spravedlnosti.

Žije-li dítě v bezpečí, naučí se věřit.

Žije-li dítě přijímáno a obklopeno přátelstvím,

naučí se hledat ve světě lásku.“⁵

Poznávání je přirozenou touhou každého člověka. Dítě, které vstoupí prvně do školy, nedočkavě dychtí po nových poznatcích. A právě v tomto momentě je důležité, aby škola tuto touhu nepromarnila, ale naopak cílevědomě a odborně podporovala a rozvíjela.

Úvodní motto této kapitoly je mottem základní školy v Obříství. Můžeme z něho odhadnout ústřední myšlenku projektového vyučování - středem pozornosti je samo dítě, jeho zájmy a potřeby.

II.3.1. CÍL PROJEKTOVÉHO VYUČOVÁNÍ

Cílem projektového vyučování je odstranit izolaci učení od skutečného života, od reality, v níž se každodenně pohybujeme. Tak jako život probíhá komplexně, tak i výchovně vzdělávací projekty integrují vědomosti a dovednosti z různých oborů. Jsou nám tak nabídnuty možnosti hledání a nalezení důležitých vazeb a souvislostí, které jsou podmínkou správného řešení problémů. Navíc dává každému možnost uplatnit se podle svých schopností, být prospěšný, úspěšný, uvědomit si svou vlastní cenu a smysl cesty za poznáním. Žáci mají možnost poznávat svět prostřednictvím řešení konkrétních reálných a smysluplných úkolů ze života nebo prožíváním a řešením skutečných životních situací. Zároveň se tak u nich posiluje zdravá zvědavost, potřeba poznávat, objevovat, zkoušet a vzdělávat se. Budují si pozitivní vztah k světu, lidem a sobě samému. Především se u nich rozvíjí schopnost komunikovat, formulovat a obhajovat vlastní názor, naslouchat druhým a spolupracovat.

II.3.2. FILOZOFIE PROJEKTOVÉHO VYUČOVÁNÍ

Projektové vyučování se jeví vzhledem ke své přirozenosti a komplexnosti jako vyučovací forma, která splňuje požadavky naší reformní školy.

Filozofie projektového vyučování je hlavně stavěna na následujících momentech ⁶ :

A) Zřetel k potřebám a zájmům dítěte

Školy s projektovým vyučováním jako i ostatní alternativní školy stanovují za východisko svého snažení hlavně potřeby a zájmy dětí. V popředí vyučování nejsou již jen pouhé fixní učební cíle, nýbrž učební proces sám, který odpovídá potřebám a zájmům dětí a do kterého mohou samy aktivně zasahovat. Žáci se neúčastní pouze na tvorbě vyučovacího procesu, ale také na chodu života školy.

A právě při projektovém vyučování dochází k naplnění potřeb žáků : aktivně se střetávají se světem, získávají nové zkušenosti, poznatky a schopnosti, mají vlastní odpovědnost či spoluzodpovědnost za práci. Skutečnost, že žáci mohou na základě vlastního rozhodnutí a plánování jít za osobními zájmy, mohou dělat to, co pociťují jako své přání, představuje silnou motivaci pro jakoukoli učební činnost. Svobodná volba cesty za poznáním, stejně jako možnost vlastní účasti na zpracování projektu, činí motivaci intenzivnější a trvalejší.

B) Interdisciplinarita

Projektové vyučování umožňuje integraci vědomostí a dovedností z různých oborů. Globální poznatky o světě se tak nerozpadávají do jednotlivých vyučovacích předmětů. Pro naplnění cíle projektu je často důležité mít a uplatnit poznatky z více různých oborů. Interdisciplinarita je žádoucí pro získávání vědomostí a dovedností důležitých pro život, ne odborných znalostí, které se často přijímají pouze povrchně a brzy se zapomínají.

Často se hovoří o interdisciplinaritě jako o znaku projektového vyučování, avšak o projektové vyučování může jít také tehdy, když činnost probíhá v rámci jednoho předmětu.

C) Seberegulace při vyučování

Projekt je především prací žáků, proto sami mohou rozhodovat nebo alespoň spolurozhodovat o postupech ve všech fázích projektu od vymezení cíle až po hodnocení. To předpokládá takovou organizaci práce, která je velmi příhodná k rozvoji : schopností k samostatnému plánování a jednání, kreativity, flexibility, komplexního myšlení, uvědomování si problému, schopnosti kritického myšlení, argumentace a spontaneity atd. Žáci se hlavně naučí učit, což je pro ně také jeden z velkých přínosů.

Veškerá aktivita ve vyučování je řízena žákem, učitel opouští své tradiční vedoucí postavení a stává se z něho rádce, konzultant a pomocník, který je vždy žákovi nablízku, k dispozici.

D) Orientace na produkt

Každý projekt je zaměřený na svůj předem vytyčený cíl, na dosažení určitého produktu, který míří co nejvíce k životu, v němž práce přináší také produkt. Dítěti je tak umožněno spojit poznávání s prožitkem a smyslovým vnímáním. Respektuje se zároveň i zásada vyslovená již J. A. Komenským, kdy je potřeba vycházet z konkrétního, protože jedině to je dítěti důvěrně známé. Vědomosti a dovednosti, které žáci získají na základě smyslového prožitku, jsou trvalé a žáci jsou schopni je běžně v praxi využívat.

Cesta k dosažení cíle vyžaduje průběžnou dokumentaci, s kterou po skončení projektu není seznámena pouze škola, ale i širší veřejnost.

E) Skupinová realizace

K realizaci projektového vyučování je třeba využívat ve všech jeho průběžných fázích kooperativní pracovní formy, např. skupinovou práci, práci ve dvojicích, v týmu atd. Tato práce napomáhá rozvíjet schopnost kooperace, pracovat v týmu, schopnost zvládnout konflikty, organizovat společnou práci, mít pochopení pro druhé aj.

Právě projektová výuka, která umožňuje práci dětí ve skupinách, je velmi vhodná pro děti nadané i méně nadané, či pro děti pomaleji chápající. Každý zde může dokonale uplatnit své schopnosti, každý zažije úspěch z dosaženého cíle, což navíc u žáka posiluje a vyzvedává jeho sebedůvěru, dává mu pocit, že něco dokázal, pocit potřeby a užitečnosti, pocit úspěšnosti a místa mezi ostatními lidmi.

F) Společenská relevantnost

Škola není izolovaná od okolního světa. Mezi rodinou, školou a prostředím neexistují ostré hranice. Proto v projektovém vyučování hrají tak důležitou roli kontakty s vnější realitou - umožňují orientovat učení na reálný život. Tyto kontakty se uskutečňují při realizaci projektů např. interview s kolemjdoucími, rozhovory s experty, organizování představení, aj. Kromě informací přinášejí i příležitost k osobnímu a sociálnímu učení. Tak se propojuje život školy se životem obce i širší veřejnosti.

Jak můžeme vidět, projektové vyučování je jednou z nejpřirozenějších forem výuky. Škola se nezaměřuje

na pouhý přenos informací, nýbrž na aktivní proces hledání, prožívání, vlastního zkoušení a tvoření a především pak na formování osobnosti dítěte. Učení má smysl a je atraktivní. Oblíbené **metody**, které se při projektovém vyučování využívají, jsou např. : hry, interview, reportáže, výzkumná šetření, experimenty, dramatizace, dialogy, atd.

Neméně důležitým prvkem hodnotné výuky je forma partnerství mezi učitelem a žákem. Vztah mezi nimi se značně změnil, je přátelský, kooperativní, objevuje se vzájemná důvěra a úcta, osobnost žáka je respektována, učitel již nemá nadřazenou roli, nemá moc a převahu nad žáky.

Aby nedocházelo k nedorozumění během školní práce, každá škola si stanoví svá pravidla - pravidla jak pro žáky, tak i pro učitele, na jejichž ustanovení se podílejí i žáci. Obě strany se potom zavazují tato pravidla dodržovat. Na ukázkou si předvedeme pravidla vytvořená na ZŠ Obříství :

ŽÁKOVSKÉ DESATERO

1. Mám **důvěru** ve své učitele i spolužáky. Vím, že mě mají rádi a věří mi, stejně jako já jim.
2. Mluvím a chovám se **pravdivě**. Nedělám ze sebe to, co nejsem, nelžu, nevychloubám se a nezávidím.
3. **Nevysmívám** se nikdy a nikomu. Je to hloupé a ani mně by se to nelíbilo.
4. **Věřím si** - i já jsem v něčem dobrý, výjimečný. Využívám každé příležitosti, abych v sobě objevil a rozvíjel své nadání.
5. Vím, že učení je vlastně **poznávání světa**, ve kterém žiji. Snažím se proto využívat svých dosavadních poznatků při učení a ty nové si zpětně **ověřovat v životě**.
6. Chci dosahovat svých **nejlepších možných výsledků** a nebojím se dávat si i vysoké cíle.

7. Nebojím se chyby a neúspěchu. Jsou důležité, protože mne upozorňují, že mám **pracovat jinak** nebo **více**.
8. Snažím se aktivně naslouchat svému okolí, chodit světem s otevřenýma očima, žít **aktivně**.
9. Vím, že nejvíce pro sebe mohu udělat já sám. Učím se proto být **samostatný, zodpovědný, mít svůj názor a svou cenu**.
10. Chodím do školy **rád**, vždy se na něco **těším**, vím, že svým chováním, jednáním i vzhledem reprezentuji nejen sám sebe, ale i **svou školu**, na které mi záleží.

PEDAGOGICKÉ DESATERO

1. Základem naší práce je **pozitivní vztah** k dítěti, učení, kolegům, ke světu.
2. Podporujeme **tvůrčí přístup** žáků k učení a poznávání, rozvoj fantazie a tvořivosti.
3. Oslabujeme strach z nového či neznámého, učíme žáky zacházet s chybou, **posilujeme sebevědomí a sebedůvěru** žáka.
4. Povzbuzujeme nedůvěru k absolutním autoritám, uzavřeným řešením a danosti - učíme **pochybovat, hledat, přesvědčovat se**.
5. Uvádíme žáky do **informačního systému**.
6. Vedeme své žáky k neustálému **hodnocení a sebehodnocení, k sebedůvěře**.
7. Učíme děti měnit myšlenky v činy, dotahovat věci do konce, nebýt povrchní, přesně formulovat, dávat si konkrétní cíle, **odpovídající maximu osobních možností**.
8. Vedeme žáky k **aktivnímu naslouchání, rozvoji komunikace**, pěstujeme rozvoj **celoživotních dovedností**.

9. Dopřejeme dětem dostatek volnosti a svobody, učíme je **demokratickému chování**, pěstujeme v nich potřebnou **toleranci, spoluzodpovědnost a odpovědnost k sobě samému**.

10. Přistupujeme k dítěti jako k plnohodnotnému člověku, **majícímu stejná lidská práva a povinnosti, jako k partneru na cestě za poznáním**.

Pokud jsou pravidla dobrá a spravedlivá, neměla by být záležitostí omezujících, ale motivujících. Protože čím více je zákazů, omezení a trestů, tím více problémů lze očekávat. Díky těmto pravidlům získali učitelé u žáků respekt a důvěru, dokáží si být rovnocennými partnery na cestě za poznáním.

Projektové vyučování bývá často ze strany „standardního“ školství nedoceněno, přesto jako metoda poznávání je velmi prospěšná.

„Z pohledu pedagoga a psychologa lze význam projektového vyučování hodnotit takto :

- jedná se o přirozený a nenásilný způsob poznávání, přibližující se „škole hrou“
- respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte. nezatěžuje jeho psychiku
- pomáhá pozitivnímu vývoji osobnosti dítěte
- umožňuje získávat poznatky spojené s prožitkem a smyslovým vnímáním
- připravuje na řešení globálních problémů
- má úzký vztah k reálnému životu

Z pohledu dítěte bývá oceňováno zejména to, že :

- dítě nachází smysl poznávání a vzdělávání

- neskáče z tématu na téma, ale má čas dokončovat myšlenku, reagovat na chybu
- Dotýká se skutečných věcí, má možnost zasahovat do skutečného života
- nachází sám sebe, své možnosti, svou hodnotu, sebedůvěru
- škola se pro něho stává podnětným prostředím, kam chodí rádo, protože zde prožívá dobrodružství spojená s poznáváním světa ⁷

II.3.3. ORGANIZACE VÝUKY NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Organizace výuky na základní škole je do jisté míry ovlivněna výchovně vzdělávacím programem, ke kterému je škola povinna se přihlásit. Od roku 1997 si mohou základní školy vybírat již ze tří alternativ modelových vzdělávacích programů : Zdravá škola, Občanská škola a Národní škola. Všechny nabízené programy naplňují po stránce obsahové standard základního vzdělávání dle vyhlášky MŠMT. Tyto programy jsou navzájem slučitelné, a proto žákům nehrozí zásadní problémy při změně školy. To, v čem se od sebe výrazně liší, je jejich celková filozofie. Nyní se ale nebudeme zabývat jednotlivými filozofiemi, podíváme se však, který z těchto programů je pro ZŠ s projektovým vyučováním nejvhodnější. Ukažme si to na příkladu : Základní škola v Obříství začala roku 1992 s realizací projektu Zdravá škola, když roku 1997 MŠMT schválilo vzdělávací program Národní škola, vedení základní školy se rozhodlo pracovat podle tohoto programu. Tento program jako jediný totiž ukazuje možnost zařazení projektového vyučování i na druhý stupeň ZŠ.

Na školách s projektovým vyučováním (př. ZŠ Obříství) je výuka organizována „tradičně“ do vyučovacích hodin, jejichž časové úpravy jsou možné dle potřeb dětí. Průběh výuky je zcela tradiční, se zapojením alternativních prvků. To podporuje také využití nových alternativních učebnic nakladatelství Fortuna, Kvarta, Alter, Pansofia, Septima, Trizonia, Prometheus a další. Záleží pouze na učiteli, pro kterou knihu se rozhodne, která bude nejlépe vyhovovat jeho požadavkům na učebnici.

V rámci vyučování organizují některé školy v průběhu roku jednodenní exkurze, týdenní poznávací expedice, malé maturity 8. a 9. tříd, což je zároveň přípravou na přijímací zkoušky. Ale hlavně pořádají 2x až 3x do roka tzv. projektové týdny, při nichž se propojují poznatky z různých oborů při řešení konkrétních smysluplných úkolů. Někteří učitelé zařazují i krátkodobé projekty, které nemají dlouhé trvání, do svých hodin i mimo průběh projektových týdnů.

„Výchovně vzdělávací projekt je integrované vyučování, které staví před žáky jeden či více konkrétních, smysluplných a reálných úkolů. Jejich cílem je např. napsat knihu či časopis, uspořádat výstavu, akci, přednášku, vyrobit vyučovací pomůcku nebo jinou užitečnou věc. Ke splnění tohoto úkolu potřebují vyhledat mnoho nových informací, zpracovat a použít dosavadní poznatky z různých oborů, navázat spolupráci s odborníky, umět organizovat svou práci v čase i prostoru, zvolit jiné řešení v případě chyby, formulovat vlastní názor, diskutovat, spolupracovat atd. Místo, aby žáci „přebírali“ hotové poznatky z jednotlivých oborů (mnohdy navíc bez hlubšího pochopení významu a smyslu), objevují při projektové výuce tyto poznatky sami, a to z důvodu potřeby.“⁸

V projektu má každý šanci se realizovat podle svých možností, objevit a využít své jedinečné schopnosti, být prospěšný.

II.3.3.1. DRUHY PROJEKTŮ

Pro rozdělení výchovně vzdělávacích projektů používáme různá kritéria⁹ např. :

Dle navrhovatele projektu :

- 1) spontánní - vychází z potřeb a zájmů žáků
- 2) uměle připravené učitelem
- 3) kombinace obou typů, kdy projekt vychází z potřeb dítěte, ale učitelem je výrazně usměrňován

Dle místa konání :

- 1) školní projekty - probíhají ve škole v rámci vyučování
- 2) domácí projekty - jsou pravým opakem projektů školních
- 3) spojité - tyto dva projekty mohou na sebe velmi dobře navazovat

Podle počtu žáků :

- 1) projekty individuální - každý žák pracuje na svém vlastním projektu
- 2) projekty kolektivní :
 - A) skupinové - počet žáků ve skupinách je nutno při určitých tématech eliminovat. Jsou témata, při kterých může hodně žáků spolupracovat. Přesto by jich nemělo být víc jak deset. Často nastává případ, kdy samotných deset žáků je příliš mnoho. Proto někdy musí dojít i k diferenciaci uvnitř této skupiny.
 - B) třídní - na zpracovávání projektu se podílí celá třída

C) ročníkové

D) víceročníkové - spolupracují žáci různého věku

E) celoškolní - Celoškolní projekty můžeme počítat mezi nejnáročnější, jak po stránce obsahové, tak i organizační. Předpokládá se totiž spolupráce všech, koho se škola týká. Vyvrcholení projektu je potom záležitostí celé školy, popř. i veřejnosti.

3) projekty, které umožňují spojit aktivity individuální se společnými

Podle délky trvání projektu :

1) dlouhodobé projekty - doba jejich trvání se pohybuje v rozmezí jednoho týdne až několika měsíců. Realizace dlouhodobého tématu probíhá v jednotlivých vyučovacích hodinách či v jednodenních projektech. Tyto projekty jsou náročné na udržování motivace a zájmu žáků, je u nich důležité zveřejňování postupu řešení úkolů (např. školní nástěnka, školní rozhlas či časopis).

2) krátkodobé projekty - jejich realizace může být rozvržena do několika vyučovacích hodin, či provedena jako jednodenní projekt. Tyto projekty jsou jednodušší pro motivaci žáků a uskutečňují se především v rámci tzv. projektových týdnů.

PROJEKTOVÝ TÝDEN

Velmi záleží na vedení základní školy, jak hodlá tento projektový týden pojmout. Uvedme si alespoň dvě možné varianty :

A) Na základních školách hlavně v Německu dávají přednost provedení jednoho projektu v týdnu. Projektový týden má několik fází :

1. den : Žáci si mohou z velké škály nabízených témat vybrat jedno podle svých zájmů a sklonů. Potom nastává plánování a příprava projektu v rámci celé skupiny.

2. - 4. den : skupiny pracují co nejvíce samostatně na jejich projektech

5. den : „den dokumentace“ - slouží k tomu, aby se ostatní žáci, učitelé, rodiče i popřípadě veřejnost seznámili s vykonanou prací na projektu.

B) Během projektového týdne absolvují žáci 4 různé projekty v kruhu své třídy. Pátý den si mohou sami vybrat libovolně projekt dle svého zájmu v projektové skupině věkově smíšené. Žáci se zapisují do příslušných skupin bez ohledu na svůj věk. Tento způsob výuky je u dětí zvláště oblíben. Dává jim nejen možnost rozvíjet se v oblasti svého zájmu, ale také setkat se s určitou odbornou problematikou dříve, než jim to dovolí osnovy. Děti se ve věkově smíšených skupinách lépe poznávají, učí se toleranci, nacházejí nové přátele společných zájmů. (př. ZŠ Obříství)

II.3.3.2. HLAVNÍ KROKY PROJEKTU

Realizace projektového vyučování vyžaduje organizovanou činnost, která probíhá v jednotlivých fázích :

A) Záměr

U záměru můžeme rozlišit dvě roviny :

1) samotný podnět, který hraje specifickou roli u spontánních projektů (např. náhoda, nálada, zájem, specifická motivace atd.) a jinou zase u projektů, které připravili učitelé (ujasnění cílů, znalost dětí, cit pro realitu - resp. pedagogickou situaci atd.)

2) formulaci východiska, jádra, problému (O co tu vlastně půjde?)

B) Plánování

Před začátkem plánování projektu si musíme ujasnit jednu důležitou věc, na které závisí celý postup plánování. Jedná se o organizační strukturu projektu, která je velmi proměnlivá. Uvedme si některé možné varianty :

*„ Je možné pracovat : - s jednou třídou, s jedním učitelem
v jednom předmětu*

- s jednou třídou, jedním učitelem, víceoborově

- s jednou třídou, více učiteli, víceoborově

- s celým ročníkem

- s víceročnickovou strukturou

- s celou školou“¹⁰

Po výběru jedné z možných variant, přistoupíme k důležitému bodu plánování, kterým je správný výběr **tématu**.

Měl by splňovat několik zásadních kritérií :

- podněcovat a motivovat zájem dítěte

- možnost integrace různých vyučovacích předmětů

- těsně souviset s životem

- podněcovat rozvoj schopností

- přiměřenost věku žáků a jejich možnostem

Také formulace **úkolů**, na který je práce zaměřená, je pro motivaci a zájem dítěte podstatná. Úkol by měl být vždy : konkrétní, reálný, zajímavý, užitečný a významný.

Plánováním projektu se zabývají aktivně především žáci. Při promýšlení různých souvislostí, cest řešení či možných výsledků postupují podle následujícího vzoru :

1) Mapování tématu - jde o bezprostřední zachycení veškerých myšlenek, které se nám vybaví v souvislosti se zvoleným tématem. Podmínkou je skutečně zapsat všechny vyřčené nápady.

2) Třídění reálných nápadů - nápady, které jsme v předešlé fázi zapsali, se nyní musí roztrdit do oblasti motivace, obsahu a organizace.

3) Redukce - v této fázi je nutné redukovat původní náměty úměrně časovým podmínkám.

4) Plán - zde již dochází k podrobnému rozpracování plánu projektu, podle něhož bude následovat jeho realizace.

C) Provedení

Ve fázi provedení se aktivizují především žáci, kteří se věnují řešení úkolů. Učitel se staví do pozadí a přebírá roli rádce, organizátora, spolupracovníka atd. Na mnohých školách je vítána i pomoc rodičů, kteří mohou asistovat při realizaci projektu.

D) Hodnocení

Závěr projektu by měl mít formu určitého zveřejnění výsledků, dokumentace, která byla v průběhu projektu vytvořena (př. fotografie, plakáty, písemné zprávy, modely, filmové či divadelní zpracování atd.). Fáze hodnocení se neorientuje pouze na učitelovo, ale hlavně na dětské posouzení průběhu celé akce a jejích výsledků.

V popředí projektového vyučování stojí místo teoretického učení praktická činnost žáků. Plánování a rozhodování, diskuse a kooperace, zkoumání a objevování, produkce

a vytváření, vyhodnocování a dokumentace, to jsou centrální aktivity projektového vyučování. Takováto učební činnost je v „běžném“ vyučování možná pouze zřídka. Každý žák má zde možnost uplatnit své schopnosti, sebrat zkušenosti, které v tradiční škole získat nemůže. Můžeme snad doufat, že projektová metoda přispěje k zesílení motivace žáků k učení.

II.3.4. HODNOCENÍ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE S PROJEKTOVOU METODOU

K vytvoření příznivé atmosféry na škole s projektovým vyučováním přispívá i časté, pozitivní hodnocení a změna pohledu na známky.

*„Diskuse se vedou o problému hodnocení projektového vyučování. Základní ideou tohoto vyučování je samostatnost, která se projevuje při formulaci otázek a problémů, při jejich řešení i při prezentování výsledků práce. Obvykle se při této formě vyučování neposuzuje výkon a nepoužívá se známkování. Při hodnocení je důležité uplatňovat zřetel k pracovnímu postupu žáků. Posuzuje se, jak žáci formulovali své hypotézy, jak je prověřovali, prezentovali své výsledky. Hodnotí se tedy také pracovní proces, nikoliv pouze reprodukce izolovaných poznatků. Tohoto hodnocení se mají zúčastnit i sami žáci.“*¹¹

Velmi oblíbené je v tomto způsobu výuky používat slovní hodnocení, v němž učitel nehodnotí jen konečný výkon, ale chce postihnout i proces dosahování tohoto výkonu - snahu žáka, vztah k vyučování, jakého pokroku dosáhl za určitý

časový úsek, v čem je dobrý a v čem vyniká, jak se mu podařilo realizovat vlastní nápady, jak ho hodnotí spolužáci a to porovnat s vlastním sebevědomím, co mu nejde a proč. Slovním hodnocením lze i vyjádřit jak se žák zařadil do kolektivu, jakou roli v něm hraje, zda je schopen sociální komunikace, jaká forma výuky mu vyhovuje, atd.

Slovní hodnocení může vrátit škole a vyučování ztracený smysl, žák je veden k tomu, aby si především uvědomil, proč se učí a čemu se učí. Nejde o učení z vnější motivace, ale z vnitřní, žáci se učí pro věc samu, pro poznání.

Během školního roku ověřují učitelé vědomosti svých žáků různými způsoby - někdy pouhým rozhovorem, jindy testem, či splněním samostatného úkolu, hrou, křížovkou aj.

Na některých alternativních školách se ještě propaguje známkování, přesto již mnoho škol rozpoznalo výhody slovního hodnocení. Příklady slovního hodnocení viz. Příloha č.1

II.3.5. PŘEHLED ŠKOL S PROJEKTOVOU VÝUKOU

Je velmi obtížné sestavit seznam škol, které se zabývají tou či onou moderní formou výuky. Některé školy se hlásí k určitým směrům, myšlenkám v duchu kterých vyučují. Pokud se ale základní škola k žádné z moderních metod nehlásí a někteří učitelé přesto do své práce vkládají alternativní prvky onoho směru, je tato problematika obtížně sledovatelná.

Nejtypičtějším příkladem školy, která využívá projektového vyučování, je pravděpodobně **Základní škola v Obříství**, která se zviditelnila více než ostatní školy díky zásluhám paní

ředitelky Jitky Kašové. Tato základní škola nám umožnila hospitace na projektových hodinách paní učitelky Machové i konzultace s paní ředitelkou. Příjemným překvapením byla přátelská atmosféra, která na této škole panovala.

V roce 1992 navrhla paní ředitelka zařazení projektové metody do výuky, pro kterou se pokusila získat i své spolupracovníky. Někteří učitelé přijali tuto změnu kladně, někteří ne. Přesto se tato metoda na ZŠ v Obříství ujala a je velmi kladně přijímána jak dětmi, učitelským sborem, rodiči, tak i okolím.

Další základní školy, které se zabývají projektovou metodou (v závorkách jsou uvedeny osoby specializující se na projektovou metodu) :

ZŠ Pozořice (PhDr. Vladimíra Neužilová)

ZŠ Řeznovice u Ivančic (paní učitelka Jana Kratochvílová)

ZŠ Dr. Malíka v Chrudimi (pan ředitel Zdeněk Brož)

ZŠ Sladkovského v Chrudimi (paní učitelky : Iva Brožová
a Pavla Sádecká)

ZŠ Angelovova Praha 4 (paní ředitelka Iva Cichoňová)

ZŠ Palachova v Brandýse nad Labem (pan ředitel Tomášek)

ZŠ Londýnská v Praze

To je komplexní výčet škol zabývajících se projektovou metodou, které bylo možno získat na základě literatury nebo od informací jednotlivých zástupců škol.

I když prošla projektová metoda relativně dlouhým vývojem, nezdá se, že by se mohla trvale prosadit a zaujmout své místo jako hlavní vyučovací forma na většině škol. Hlavním důvodem

je neustále velké množství učitelů, kteří se identifikují spíše s principy tradiční školy. Projektové vyučování je pak rozvíjeno jen u některých učitelů, kteří jsou kritičtí k současné škole.

Má-li se posílit pozice projektového vyučování, je velmi důležité narušit tradiční charakter školy a najít cestu uplatnění projektového vyučování vedle dalších procesů tak, aby se vzájemně doplňovaly a prolínaly. A snad proto můžeme věřit, že v budoucnosti bude mít projektová metoda na našich školách větší zastoupení.

III. PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části této práce se pokusíme o postihnutí některých důležitých momentů projektového vyučování prostřednictvím jedné ze zjišťovacích metod : dotazníku. Vynasnažíme se na skutečných názorech a odpovědích učitelů základních škol s projektovým vyučováním ukázat a objasnit postavení českého jazyka a literatury na těchto školách, oblíbenost či neoblíbenost této metody u žáků. Zaměříme se na porovnání klasických základních škol a škol s projektovým vyučováním, v závěru této části bude předložen návrh vlastního projektu v rámci předmětu český jazyk a literatura.

III. 1. DOTAZNÍK

III. 1.1. HYPOTÉZA

Bylo vypracováno osm otázek, které se zaměřily na problematiku projektového vyučování, na jeho přijetí v kruhu žáků, učitelů a rodičů, na jeho klady, popřípadě i nedostatky, jaké místo v něm zaujímá český jazyk a literatura.

Otázky dotazníku jsou cíleně formulovány tak, aby odpověď mohla být vyjádřena v několika větách. Dotazník je určen pro učitele českého jazyka na základních školách s projektovou metodou. Počet respondentů je deset, přičemž je nutno brát do úvahy malé procento zastoupení těchto škol ve školství naší republiky.

Předpokládáme, že díky dotazníku se nám podaří zodpovědět otázky, které se týkají projektového vyučování a na něž bychom v dostupné literatuře odpovědi nenašli. Naši pozornost zaměříme hlavně na český jazyk a literaturu.

Můžeme se domnívat, že český jazyk či literatura nebudou mít v projektovém vyučování takové silné zastoupení jako jiné předměty, nebude na ně kladen takový důraz jako na standardních školách, kde předmět český jazyk je považován jeden za stěžejní. Své domněnky si takto můžeme na podkladech dotazníků potvrdit či vyvrátit.

III.1.2. PŘEHLED PŘEDLOŽENÝCH OTÁZEK A ANALÝZA ODPOVĚDÍ

1) Co Vás vedlo k tomu, že jste začali s projektovou metodou?

Ze všech došlých odpovědí můžeme vyzvednout jednu hlavní myšlenku, která všechny spojuje : dotazované paní učitelky pocitovaly nespokojenost s klasickým uspořádáním školy, proto projevíly snahu o něco nového, snahu o změnu výuky, o přiblížení se k dítěti, k reálnému životu.

Položme si otázku : Co podnítilo zájem učitelů přeměnit tradiční výuku na projektové vyučování, popřípadě kde se s projektovou metodou seznámili. Jmenujme stěžejní body, které k tomu přispěly :

- návštěva některé základní školy, kde se touto metodou zabývají

- účast na seminářích, pracovních setkáních a dílen, které se zaměřily na projektovou metodu
- četba moderní odborné literatury
- televizní pořady, které divákům nabídly pohled do hodin projektového vyučování

Tyto i mnoho dalších podnětů přispělo k zvýšení zájmu o vyzkoušení si projektů v praxi.

2) Jaké byly počátky zavedení projektové metody na Vaší škole? Jak byla přijata ze strany dětí, ze strany ostatních učitelů?

Vesměř na všech školách byla projektová metoda přijata kladně, zejména ze strany dětí. Podle počátečního ohlasu učitelů na zavedení projektového vyučování na základní školy, můžeme rozdělit tyto školy do několika skupin. V první skupině se nachází ta škola, ve které prosazuje projektovou metodu pouze jediný učitel. Má to své nevýhody, neboť on sám plánuje celý projekt, jehož realizace se uskutečňuje nejčastěji v rámci jednoho předmětu a jedné třídy. Učitel se neustále musí potýkat s nezájmem či kritikou od svých kolegů, kteří vyučují klasickým způsobem. Pokud se na škole najdou alespoň dva učitelé, situace se stává pro ně příznivější. Mohou dohromady spolupracovat a integrovat společné téma do svých vyučovacích předmětů. Nejpríznivější pro vytváření projektů je spolupráce celého učitelského kolektivu, který se většinou podílí na plánování celoškolních projektů. Přesto takováto situace, kdy spolupracují všichni učitelé, se objevila pouze u dvou dotazovaných škol.

3) Zpracováváte projekty sami v českém jazyce a literatuře nebo i ve spolupráci s jinými učiteli (jinými obory, popř. pomocí literatury)?

Odpověď na tuto otázku je možno hledat již v předešlé otázce. Velice záleží na onom kolektivu, jací učitelé se v něm sešli. V případě spolupráce celého kolektivu, můžeme mluvit o integraci českého jazyka a literatury s jinými předměty. Naproti tomu, pokud projektové vyučování na základní škole realizuje pouze jediný učitel, vytváří si on sám projekty pouze v okruhu svého oboru, popř. okrajově přibere i jiné předměty.

Uveďme si na ukázkou některé nejčastější odpovědi :

- projekty v českém jazyce zpracovávám sama, přesto do něho zahrnuji i ostatní předměty - přírodopis, zeměpis, občanskou výchovu ...
- projekty připravuji sama, s ostatními učiteli konzultuji pouze dílčí problémy
- na přípravě projektu se podílím sama, někdy nahlédnu do knihy S. Kovalikové : Integrovaná tematická výuka
- projekty plánujeme společně s kolegy jako celý tým, projekty prostupují všemi předměty

Podle uvedených odpovědí můžeme vidět, jak velký vliv může mít zázemí školy na plánování projektu.

4) Co děti na projektech nejvíce baví? Co dělají rády?

Projektové vyučování je především založeno na vzájemné spolupráci žáků při realizování projektů. Děti se neučí pouze

prostřednictvím hry, ale hlavně aktivní a samostatnou práci, která je baví a zprostředkovává jim úspěch.

Zaměřme naši pozornost na to, čeho si žáci na projektech nejvíce cení (výběr několika odpovědí z dotazníku) :

- propojenost s reálným životem, smysluplnost, použitelnost poznatků v praktickém životě
- práce ve skupinách, práce na konkrétních úkolech (např. psaní dopisů do podniků, na MÚ, dotazníky pro občany a jejich vyhodnocování)
- objevování nového zajímavou cestou
- prezentace práce a zažití úspěchu

Po přečtení odpovědí na tuto otázku můžeme nabýt dojmu, že projekty bývají přijaty žáky pozitivně. Žáci pracují s nadšením a jsou i ochotni věnovat práci více času, než kdyby seděli ve škole za lavicemi. Někteří učitelé se setkali již s tím, pokud se projekt nestihl z nějakého důvodu dokončit v době odpovídající vyučování, žáci sami projevili zájem o dokončení projektu v pátek odpoledne po vyučování. Pokusme se každý zamyslet nad následující otázkou : Nastala již někdy podobná situace i na standardních školách?

5) Co děti na projektech nebaví?

Na tuto otázku není možno najít jednoznačnou odpověď. Na jedné straně se objevily názory (9 odpovědí), které vyzdvihují stálou spokojenost dětí se všemi činnostmi v projektovém vyučování, na straně druhé se nám poodkryl pohled do středu dětí, které nacházejí na projektech něco, co je nebaví (1 odpověď). Pokusme se toto druhé

tvrzení více přiblížit a vysvětlit : někomu vadí přílišná tvořivost, svoboda v rozhodování, jiný má strach otevřeně sdělit vlastní názory, pocity a prožitky.

Tento názor se objevil zcela ojediněle, přesto nám pomůže si na něm ukázat, pro jaké děti není tato metoda vyučování vhodná. Jedná se o děti, které jsou určitým způsobem pohodlné, pasivní, netvořivé a nechají se radši někým vést. Nevyvolává tento popis u Vás vzpomínku na dobu nedávnou, na tehdejší klasické školy, kde se žáci chovali podobně? Pokud tomu je tak i dnes, má to být pro nás učitele jakýmsi signálem nezapomínat na důležitost motivace ve vyučování, díky níž je možno tento „strach“ zcela překonat.

6) V čem vidíte výhody projektové metody?

Všichni dotazovaní učitelé se přibližně shodli na stejných výhodách projektové metody, přičemž nelze říci, kterou považují za důležitější a kterou za méně.

Uvedme si tedy některé výhody, které vidí učitelé v projektovém vyučování :

- v daleko větší míře se rozvíjí samostatnost žáků, formují se jejich názory, vystupování, jsou vedeni k pocitu rovnoprávnosti v jednání s dospělými (ať přímo ve škole nebo v různých veřejných institucích)
- projektové vyučování se orientuje především na osobní schopnosti žáků, aby je mohli co nejlépe rozvíjet
- svou logikou je projektové vyučování blízké k životní realitě

- žáci se naučí vyhledávat informace, řešit problémy, diskutovat
- učení probíhá v otevřené, přátelské a kreativní atmosféře
- při plnění projektů dochází ke spolupráci dětí stejného i různého věku, naučí se pomáhat, tolerovat názory druhých apod.
- žáci se ve škole připravují na život ve společnosti, nikde v reálném životě nenajdeme od sebe předměty odděleny, vše se prolíná. Tak by tomu mělo být i ve škole, aby děti chápaly souvislosti a naučily se používat český jazyk všude, nejen v diktátu.

Možná bychom našli i mnoho dalších výhod, které projektová metoda nabízí, přesto ty výše uvedené můžeme považovat za jedny z hlavních.

7) Vidíte dnes, po Vašich zkušenostech s projektovou metodou, některá její úskalí nebo nedostatky?

Po zodpovězení této otázky si můžeme potvrdit či vyvrátit naše domněnky, zda projektová metoda má kromě svých předností, které vyzdvihuje dostupná literatura, i některé nedostatky.

Podle odpovědí vyžaduje tvorba projektů nadšení pro dobrou věc a hodiny času navíc. Je ideální, když se sejde tým alespoň několika lidí, kterým jde o společný cíl. Pokud však učitel zůstane sám, neměl by se nechat odradit svými kolegy. Příprava projektu je velmi náročná po stránce organizační, na jeho realizaci je někdy vyhrazeno málo času.

Uvedli jsme si některá úskalí projektové metody, které člověk může nejlépe poznat, až když on sám se pokusí o projekt. Neměli bychom ani opomenout zdůraznit, že projektové vyučování nerespektuje Komenského zásadu posloupnosti a přiměřenosti. To však klade na učitele požadavky, aby naplánovali projekty s rozvahou a zároveň přihlíděli k možnostem žáků.

8) Je v každém projektu zahrnut český jazyk a literatura?

Dotazník byl určen pro učitele, v jejichž aprobaci je český jazyk. Proto se můžeme domnívat, že učitelé na tomto vyučovacím předmětu své projekty staví. Teprve sekundárně jsou do nich zakombinované i prvky z ostatních předmětů, např. : dějepis, zeměpis, přírodopis, občanská výchova, výtvarná výchova atd.

Naše předpoklady byly správně potvrzeny, přesto se nám nabízí položení otázky : Do jaké míry jsou v projektech zastoupeny český jazyk a literatura? (k zodpovězení této otázky se vrátíme v kapitole III.1.3.)

III.1.3. POSTAVENÍ ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY V PROJEKTOVÉM VYUČOVÁNÍ

Kvalita osvojení a užívání českého jazyka, jak v podobě ústní, tak i písemné, se stala na našich školách hlavním hlediskem při posuzování úrovně vzdělanosti žáků. V tradičním pojetí výuky je věnována značná pozornost v předmětu český jazyk především mluvnici. Přestože stojí v popředí gramatika, není opomíjena ani literatura či sloh.

V projektovém vyučování není dnes zastoupení českého jazyka a literatury tak silné jako u škol klasických, třebaže z odpovědí v dotaznících vyplývá něco jiného. (Český jazyk by měl mít své zastoupení ve všech předmětech, ale tomu tak pokaždé není.) Dotazované paní učitelky, v jejichž aprobaci je český jazyk, nám sdělily, že jejich projekty jsou postaveny na základě českého jazyka a literatury. Přesto uvážíme-li dobu trvání projektu a činnosti v něm, jež se vztahují k českému jazyku a literatuře, nemůžeme mluvit o dlouhodobém a systematickém procvičování či prohlubování učiva.

Při návštěvě základní školy zabývající se projektovou metodou jsme mohli být svědky toho, jak žáci při vlastní tvorbě (př. psaní dopisu na MÚ) v rámci projektu dělají často hrubé pravopisné chyby. Projektové vyučování zaměřovalo dříve svou pozornost hlavně na funkci jazyka jako takového - umět se vyjádřit, dorozumět se apod.

Pousmáli jsme se nad zněním následující věty: *„Nevěnujeme pravopisu až příliš mnoho pozornosti?“*¹² (rozumí se v projektovém vyučování). Samozřejmě, že je potřeba umět formulovat a vyjadřovat správně své myšlenky a názory velmi důležitá, ale někdy nastávají situace, kdy je bezchybný pravopis důležitější. (např. vyplnění přihlášky na střední školu a přiložení životopisu - Co bude pro výběrovou komisi více směrodatné? Pěkný a vytříbený styl či rukopis obsahující hrubé chyby?).

Některé učitelky si to již uvědomily a v současné době se snaží tento nedostatek odstranit. Věnují pravopisu více času v „tradičních“ hodinách a při realizaci projektu je určena písemná část, která by měla být napsána bezchybně.

V „klasických“ hodinách literatury mají žáci možnost se přehledně seznámit s literaturou od dob nejstarších až po současnost. Při projektovém vyučování se potom pozornost zaměří zejména na jedno vybrané literární dílo či na žánr, s kterým se žáci podrobně seznámí.

Jak můžeme pozorovat, předmět český jazyk a literatura začíná pomalu ztrácet v projektech své dominantní postavení. Jeho zastoupení v současné době není již tak silné, jak tomu bylo dříve.

III.1.4. CELKOVÉ VYHODNOCENÍ

Při sestavování dotazníku jsme si položili za cíl zjištění základních informací o projektové metodě a její realizaci. Zajímali jsme se o to, jak se učitelé s projektovou metodou seznámili, jaký byl ohlas na její zavedení do školy a v čem vidí učitelé její klady a zápory. Stěžejním bodem této části se stal samotný český jazyk a literatura, především míra jeho zastoupení v projektovém vyučování.

Po vyhodnocení dotazníků a po návštěvě školy s projektovým vyučováním, můžeme říci, že učitelé se v rámci předmětu český jazyk opět uchýlili ke klasické výuce s prvky projektové metody, jedno- a vícedenní projekty jsou zařazovány na obohacení výuky. Učitelé se pro tuto formu vyučování rozhodli po zjištění, že žákům činí velké potíže gramatika českého jazyka, na kterou není při realizaci projektu kladen tak velký důraz.

Přesto projektová metoda působí na rozvoj osobnosti žáků velmi pozitivně, a tudíž věříme, že z našich škol zcela nevymizí, ale naopak se rozšíří.

III.2. POROVNÁNÍ KLASICKÉ ZÁKLADNÍ ŠKOLY A ŠKOLY S PROJEKTOVÝM VYUČOVÁNÍM

V předešlých částech této práce jsme se již podrobně seznámili s projektovým vyučováním, s jeho filozofií, realizací i hodnocením. Přesto si dosud získané poznatky společně shrňme a na jejich podkladě se pokusme o porovnání základních škol standardních a škol s projektovým vyučováním.

Pokud soustředíme ve srovnání obou typů škol naši pozornost již na samotné jejich zaměření, můžeme spatřit rozdíly, které nelze opomenout. Cílem projektového vyučování (i ostatních alternativních způsobů výuky) je především rozvoj žákovy osobnosti, přičemž vědomosti plní funkci pouhého prostředku pro její rozvoj. Tak se od slovního předávání hotových poznatků, které je typické pro klasické základní školy, přenáší vyučování v projektech k jejich hledání a vytváření. Výuka není zaměřena na vybudování sumy poznatků, ale na osvojování metody jejich získávání, zpracovávání a zhodnocení a hlavně na rozvoj potřeb a zájmů, vytváření vlastních postojů ke světu i k sobě. Vyučování tak skýtá podmínky pro objevení a další rozvoj žakových možností a talentu.

V určitém protikladu k projektovému vyučování stojí tradiční škola, jejíž základní funkcí je poznání. Její podstata spočívá v předávání poznatků od toho, kdo ví a umí (učitel), k tomu, kdo neví a neumí (žák) a přichází do školy proto, aby se vše naučil. Úloha učitele na některých klasických základních školách spočívá ve výkladu a ukázce toho, co je pro žáka nové, důraz je kladen na žákovo naslouchání a vštěpování si nových poznatků do paměti a posléze jejich reprodukování.

Efektivita tohoto způsobu poznávání je však velmi nízká, když si uvědomíme, že např. většina lidí si pamatuje pouhých 20% toho, co slyší, uvidíme, že změna způsobu vyučování je zcela nutná. V kombinaci s jinými smysly se sice možnosti zapamatování zvyšují, ale zdaleka se nepřibližují tak účinnému poznávání jako v situacích, kdy člověk sám cosi koná. Vedle tohoto jednostranného rozvoje žákova intelektu se při projektu oslovují také např. sociální, motorické, emocionální a jiné stránky osobnosti. Žák se tak účastní projektového vyučování jako celá osobnost „s hlavou, srdcem a rukama“. Neučí se pouze memorovat obsah „nějaké látky“ kvůli zkoušce, ale má příležitost díky učení objevovat svět kolem sebe, řešit nejrůznější problémy a situace a tvůrčí činnost mu dá možnost seberealizace.

V dnešní době můžeme velmi často slyšet na různých místech kritiku na naši tradiční školu. Obzvláště se jí vytýká :

- malý důraz na individuální učení
- podceňování skupinové práce a využívání hlavně frontálního vyučování v kombinaci s výkladovou metodou
- kladení důrazu na obsah (co naučit), méně na proces

- mechanické pamětní učení
- přísná disciplína daná vnějšími pravidly (př. známkování)
- omezování žákovy aktivity
- nerespektování zájmů a osobních zkušeností žáků.

Škola je pro děti málo přitažlivá, nezajímavá a mnohdy i nudná, zároveň je v ní žák vystaven velkému tlaku možného nezdaru a následného trestu v podobě špatné známky atd.

Vyučování na klasických základních školách podléhá současným osnovám, které brání integraci předmětů, a tak probíhá výuka v izolovaných předmětech. Žáci získají vědomosti uspořádané do škatulek, které snad dokáží použít v rámci určitého vyučovacího předmětu, ale obvykle ne v životě. V tradiční škole se setkáváme hlavně s extrémním hromaděním poznatků, žáci jsou zahlceni velkým množstvím informací, což je v projektovém vyučování považováno za nežádoucí.

Tlak naší školy, aby děti uměly to, co se právě probírá, je hodně velký. Podstatně menší zájem je o vytvoření trvalých znalostí a dovedností. Klíčem k trvalým poznatkům je jejich smysluplnost pro toho, kdo se jím učí. To, co je pro nás důležité, si mnohem lépe zapamatujeme, než to, co pro nás význam nemá.

V tradičním pojetí výuky dochází někdy k situaci, kdy se žáci učí již novou látku, bez ohledu na to, zda předešlou zvládli. Tak žáci získávají mnoho nedokonalých a nepropojených znalostí, na kterých nemohou příliš stavět. Posléze nezvládají učivo a přestává u nich fungovat i vnější motivace známku. Dát žákům špatné známky, dát jim najevo

jejich neznalost a neschopnost, to je pro učitele velice snadné. Daleko obtížnější, ale efektivnější je naučit žáky se učit a vzbudit u nich zájem o učení. K tomu může dopomoci i to, že známka přestane být centrem školní pozornosti a vynikne především důležitost slovního, zejména pozitivního hodnocení.

Je toho velmi mnoho, co je na našich tradičních školách kritizováno, přesto i u nich najdeme jeden důležitý moment, který projektové vyučování postrádá. Školy s projektovým vyučováním prokazují lepší výsledky v postojích žáků ke škole, k učiteli, ve schopnostech spolupracovat, v tvořivosti, zvědavosti dětí a jejich nezávislosti. Přesto se projektové metodě často vyčítá, že neklade patřičný důraz na rozumové schopnosti žáků a je spíše hrou než učební činností. Naproti tomu tradiční škola vykazuje dobré výsledky v oblasti rozumové, nebo-li tam, kde se očekává určitý výkon (např. matematika).

Pravdou je, že projektové vyučování vyžaduje jednak hodně vyučovacího času, a tak je potom téměř nemožné dosáhnout všech oficiálně stanovených učebních cílů. Zamysleme se nyní nad otázkou, zda by pro naši školu nebyla větším přínosem propojenost klasické výuky s některými prvky projektového vyučování. Žáci by tak získali nejen potřebné vědomosti, ale prohlubovaly by se u nich i ty schopnosti, na které klade důraz projektové vyučování.

III.3. PREZENTACE VLASTNÍHO PROJEKTU

téma : **Putování za pověstmi našeho kraje**

autorka : Petra Kalfeřtová

typ projektu : krátkodobý - třídní

věková skupina : 5.- 7. třída (předpokládaná realizace projektu na ZŠ Český Dub)

předpokládaný počet žáků : 20 (maximálně 25)

vyučovací předměty : literární výchova, český jazyk, zeměpis, výtvarná výchova, dějepis, matematika

úkol : dotvoření pověsti a její následná dramatizace

výchovně vzdělávací cíle :

- 1) rozvoj literární a výtvarné tvořivosti, fantazie
- 2) práce s textem a odbornou literaturou
- 3) seznámení se základními pojmy z divadelního prostředí, pokus o vlastní dramatizaci
- 4) rozvoj organizačních schopností a schopnosti spolupráce ve skupině

(První den)

1) MOTIVACE, ÚVOD

Pomůcky : míček, převlek pro paní učitelku, odborné knihy (jsou připraveny ve třídě)

Organizace :

Žáci sedí na židlích v kroužku společně s paní učitelkou.

Pro zklidnění zařadíme na úvod krátké povídání dětí o zážitcích z předešlého dne. Jako první začne vyprávět paní učitelka (v ruce drží míček), po skončení předá míček

některému dítěti a ono pokračuje. Takto dojde k vystřídání všech žáků, k jejich zklidnění. Teprve teď můžeme přistoupit k vlastní motivaci.

Pro vytvoření správné atmosféry si paní učitelka oblékne převlek (zástěru a šátek do vlasů), zapálí petrolejovou lampu, počne s dráním peří a vyprávěním pověsti „O zlaté kvočně“, která pojednává o historii Českého Dubu, města, ve kterém žáci žijí a tudíž jim není neznámý (pověst byla vybrána z knihy Františka Potočky : Čerti na Ještědu).

Po ukončení vyprávění žáci mají za úkol, najít v odborné literatuře informace, které by buď pravdivost pověsti potvrdily či vyvrátily (k získání požadovaných informací by nejlépe mohla posloužit kniha „Rudolfa Anděla a Svatopluka Technika : Český Dub“, která je zařazena v několika výtiscích mezi odbornou literaturou). Následuje seznámení se s výsledky hledání.

2) REALIZACE PROJEKTU

Při realizaci projektu postupujeme dle následujícího přehledu aktivit :

1. Kolečko (společná aktivita)

Pomůcky : knihy pověstí, které si žáci přinesou z domova.

Předpokládané knihy :

Karel Jaromír Erben : - Kytice z pověstí národních

- Sto prstonárodních pověstí a pohádek

- Vybrané báje a pověsti národů jiných

větví slovanských

Božena Němcová : - Národní báchorky a pověsti

- Slovenské pohádky a pověsti

Alois Jirásek : - Staré pověsti české

Eduard Petiška : - Báje a pověsti starého Egypta a
Mezopotámie

- Staré řecké báje a pověsti

Alexej Pludek : - Pověsti dávných časů

Rudolf Mertlík : - Starověké báje a pověsti

(František Patočka : Čerti na Ještědu)

Organizace :

Žáci sedí opět v kroužku. Za úkol si měli přinést z domova knihu pověstí. Paní učitelka si přinese také knihu (František Patočka : Čerti na Ještědu), avšak tentokrát začínají s vyprávěním žáci a ona kolečko uzavírá. Každý představí svoji knihu (autora, ilustrátora) a zkráceně převypráví pověst, která se mu nejvíce líbila. Paní učitelka do projevů jednotlivců nezasahuje, pouze někde pokládá doplňující otázky pro celou třídu.

Po vystřídání všech žáků (paní učitelka ještě svoji knihu nepředstavila), knihy kolují v kolečku a žáci mají takto možnost se seznámit s novými knihami. Pokusí se o objevení hlavních znaků pověsti.

Během práce si žáci určitě povšimnou jisté podobnosti pověsti s pohádkou. Po vzájemné domluvě si vyberou pohádku a pověst, kterou všichni dobře znají (pokud se nemohou shodnout - mohou své porovnávání založit na pověsti „O zlaté kvočně“, kterou všichni toho dne již slyšeli). Na konkrétních

ukázkách se pokusí žáci o vyhledání shodných či rozdílných znaků.

2. Pokus o dokončení pověsti (skupinová práce)

Pomůcky : kniha Fr. Patočky : Čerti na Ještědu, kartičky s jednotlivými pověstmi, zvětšená mapa Liberecka (pro každou skupinu)

Organizace :

Teprve teď přichází ten správný okamžik, aby paní učitelka představila svou knihu, která obsahuje pověsti z Liberecka.

Podrobnější seznámení s jednotlivými pověstmi proběhne ve skupinkách. Žáci si vytvoří pět skupinek podle vlastního výběru (velikost skupin bude vyrovnaná : 4 - 5 žáků). Každá skupinka si vylosuje jednu kartičku, na které je napsána základní dějová linie první poloviny pověsti. Děti mají za úkol se ve skupině pokusit o dotvoření pověsti, přičemž záměrem je se co nejvíce přiblížit k závěru v knize. Necháme žákům na tvorbu dostatek času (dle jejich potřeby - alespoň půl hodiny).

Skupiny pracují s pověstmi :

- Čerti na Ještědu
- Ztracená sekyra
- Stařenčin dar
- Z Bílého Kostela
- Čert ženichem

Zároveň všechny skupiny obdrží mapu Liberecka, kam vyznačí veškerá místa, kde se jejich pověst odehrává.

Po skončení práce přistoupíme k představení jednotlivých prací. Vyslechneme jednotlivé skupiny, teprve potom se žáci seznámí se skutečnými závěry pověstí. Žáci si sami zhodnotí práci, jak se jim úkol povedl, paní učitelka shrne hodnocení a zdůrazní snahu žáků.

(druhý den)

3. seznámení se základními pojmy z divadelního prostředí

(společná práce)

Pomůcky : lístečky s pojmy z divadelního prostředí

Organizace :

Žáci utvořili pomocí židlí opět kolečko, paní učitelka navodí atmosféru pomocí otázek, které se týkají života dítěte př. „Byli jste v divadle? Na čem? Jak se vám to líbilo? Hrál tam nějaký známý herec? Který herec je váš oblíbený a proč? Proč si to pamatujete? Co si oblečete do divadla a proč? Jak se v divadle chováme?“ (zeptáme se každého v kolečku) S některými otázkami se obracíme k celému kolektivu př.: „Koho můžeme kromě diváků a herců v divadle spatřit? Umíte vysvětlit rozdíl mezi dramatikem a dramaturgem? Jmenujte některého našeho a světového dramatika + hry, které napsal. Zkoušeli jste již někdy hrát divadlo?“

Žáci budou mít možnost si vyzkoušet svou schopnost dorozumění na krátkých pantomimických scénkách, ve kterých budou napodobovat zvířata či práci lidí (výběr záleží na dětech).

V následující činnosti mají žáci za úkol přiřadit kartičky

s pojmy (na každé kartičce je jeden pojem, na každého žáka vyjdou 2-3 lístečky na zařazení, potom pomáhají, diskutují o správnosti zařazení) k oblasti, ke které se vztahují: k prostředí či hře.

prostředí

herec - divák

jeviště - scéna - kulisy - šatna - foyer

Národní divadlo - Spirála - Divadlo Spejbla a Hurvínka

lóže - galerie - parter

kostýmy - garderoba - rekvizity

stálá scéna - zájezdní divadlo - ochotnické divadlo

hra

premiéra - repríza - derniéra

dialog - monolog

tragédie - komedie - tragikomedie

jednání - dějství - obraz

čínohra - opera - muzikál

marioneta - maňásek - javanka

Po přiřazení pojmů následuje jejich vysvětlení (popř. i uvedení příkladu) a kontrola, zda jsou zařazeny do správné skupiny. Pokud žáci neznají vysvětlení pojmu, mohou se podívat do slovníku cizích slov či do jiné literatury.

4) Dramatizace pověsti (práce ve skupinkách)

Pomůcky : vlastní, které žáci budou potřebovat k předvedení dramatizace (suroviny potřebné na výrobu loutek, popř. oblečení na představení, v němž žáci budou hrát)

Organizace :

Žáci vytvoří stejné skupinky jako předešlého dne při činnosti dotváření pověsti. Necháme žákům volný prostor pro rozhodnutí, jakou pověst zdramatizují. Mají na výběr buď pověst původní (otištěnou v knize) nebo pověst, o jejíž dokončení se pokusili. (Každá skupinka si samozřejmě ponechá tu pověst, s kterou předešlého dne pracovali).

Paní učitelka žákům ujasní, co mají za úkol, na co nesmí zapomenout, na tabuli napíše osnovu, podle které potom postupují :

1. Výběr pověsti
2. Napsání scénáře, kde bude mít každý člen skupiny svoji roli (pokud je v příběhu rolí více a nejsou pro základní dějovou linii podstatné, můžeme je vypustit nebo některý z žáků se zhostí dvojrole). Nutné zdůraznění, že v dramatizacích hraje důležitou úlohu dialog!
3. Rozdělení rolí (nezapomenout na roli vypravěče, který pověst při představení uvede, na režiséra)
4. Rozhodnutí, jak dramatizaci provedeme (pomocí maňásků či zda budou žáci hrát své role sami)
5. Pokus o dramatizaci
6. Příprava kostýmů, výroba loutek (z čeho žáci vytvoří loutky, to záleží na nich)
7. Premiéra jednotlivých představení, kdy se diváky stanou žáci prvních či druhých tříd

Žákům nepředepisujeme žádná pravidla, kterých se mají při dramatizaci držet, necháme jim volnost v rozhodování a v tvoření. Necháme jim dostatek času na přípravu (dvě až dvě a půl hodiny). V této přípravné fázi je zapotřebí mít mnoho prostoru, aby se skupiny nerušily. Optimální by bylo, kdyby každá skupinka byla v jedné místnosti, to však podle předpokladů nebude možné, proto se příprava bude odehrávat v sále tělocvičny, kde si každý tým najde svůj koutek pro tvorbu.

Žáci zahájí přípravu představení, jsou si však vědomi, že mají k dispozici pouze omezený časový úsek, do jehož skončení musí být hotovi.

Paní učitelka obchází jednotlivé skupinky a radí při řešení problémů, které se během samostatné práce vyskytly.

Před představením si žáci vylosují pořadí, v kterém budou po sobě následovat. Paní učitelka navodí obecně příjemnou atmosféru, atmosféru divadla (př. tři zvonění před začátkem představení, postupné zhasínání světel, ...)

Hodnocení : Pro žáky je již oceněním potlesk diváků, přesto se po skončení představení žáci sejdou ke společnému zhodnocení. Necháme nejprve každou skupinku, každého jejího člena říci, co se mu povedlo, co ne - popř. co by příště udělal lépe, teprve potom se vyjádří k výkonu i ostatní skupiny a nakonec paní učitelka. Důležité je nechat vyjádřit žáky své pocity, co jim bylo příjemné a co ne. (kladení důrazu na sebehodnocení, umět přijímat kritiku druhých)

Nezapomeneme se žáků zeptat, zda si z dnešní činnosti vzali nějaké ponaučení a zda by si ještě někdy chtěli zahrát v divadelním představení.

5. Příprava výletu (pokud zbude čas v předešlém dnu, přistoupíme k realizaci tohoto bodu)

Vybereme si jednu z pověstí, se kterými jsme se seznámili („Čerti na Ještědu“) a připravíme trasu výletu do oblasti, s níž děj pověsti souvisí. Předpokladem je dobrá znalost této pověsti (kniha je k dispozici na nahlédnutí).

Na mapě si ukážeme hlavní dějiště pověsti, určíme místa, odkud vyjdeme a kam dojdeme. (Cíl naší cesty je Čertova zeď.) Na turistické mapě žáci vytyčí trasu (trasa odpovídá přibližně směru, ve kterém byla stěna stavěna), vypočítají vzdálenost a přibližnou dobu pochodu (člověk ujde za jednu hodinu pět kilometrů), popř. najdou v blízkosti trasy nějaké přírodní památky, které by stály za prohlédnutí.

(třetí den)

6. Výlet

Cílem výletu je sledování a porovnávání skutečnosti se samotným příběhem pověsti, hledání stejných momentů - jak v pověsti, tak i v realitě. Tato aktivita vyústí v potvrzení či vyvrácení našich domněnek.

(Na výletě si zahrajeme různé hry, opečeme vuřty, přičemž žáci musí znát pravidla dodržování bezpečnosti při založení ohýnku.)

Průběh výletu (i divadelní představení) je dokumentováno (př. fotografováním)

3) CELKOVÉ HODNOCENÍ

Nadchází čas pro celkové zhodnocení projektu, hodnocení není pouze ústní, ale i písemné. Žáci vyplní dotazníky, které vypadají následovně :

1) Jak se ti projekt líbil ? (zakroužkuj jednu z možností)

velmi středně nic moc nelíbil

2) Co se ti na projektu nelíbilo? (volná odpověď + zdůvodnění)

3) Co se ti na projektu líbilo? (volná odpověď + zdůvodnění)

4) Mohl jsi ve skupině uplatnit své přání a názory?

ano jen některé ne

nepovedlo se mi prosadit :

5) Choval se tvůj učitel během projektu jinak než obvykle při vyučování? (zakroužkuj jednu odpověď)

- byl vlídnější než obvykle
- choval se stejně
- dodnes jsem ho správně neznal

6) Co shledáváš na projektu nejdůležitějším? (vyber tři nejdůležitější body a seřaď je podle důležitosti od 1 - 4)

- učení v projektech nás baví
- vyučování končí dříve
- více praktické práce než obyčejně
- žádné domácí úkoly
- je to něco jiného než normální vyučování

- vztahy učitele a žáka jsou lepší
- nemusíme tolik psát
- prožití úspěchu

7) Mělo by se něco z projektu převzat i do běžného vyučování?
(volná odpověď)

8) Co by mohlo/mělo být v následujícím projektu uděláno lépe?
(volná odpověď)

Úplně na závěr žáci napíší zprávu o průběhu projektu a výletu do třídní kroniky, uspořádají výstavku fotografií, které pořídili během jeho realizace, seznámí ostatní žáky s dosaženými výsledky.

POTŘEBNÁ LITERATURA :

Potočka, Fr. : Čerti na Ještědu . Pověsti z Liberecka. Ústí nad Labem, Severočeské nakladatelství 1978

Anděl, R. - Technik, S. : Český Dub. Ústí nad Labem, Severočeské nakladatelství 1991

IV. Z Á V Ě R

Projektová metoda je jednou z těch pedagogických koncepcí, díky níž se můžeme podílet na přeměně naší tradiční školy. V popředí jejího zájmu nestojí pouhé získávání vědomostí, ale dítě samo a jeho všestranný rozvoj.

Při získávání informací jsme měli možnost se s projektovou metodou seznámit nejen četbou odborné literatury, ale i zúčastnit se projektového vyučování v roli diváka, žáka a učitele. Sami jsme si vyzkoušeli naplánovat i realizovat projekt a domníváme se, že je velmi důležité si projektové vyučování vyzkoušet dříve, než ho odsoudíme.

Realizace projektového vyučování je spojena i s překonáváním mnohých překážek, vyžaduje velké úsilí a značnou připravenost učitelů po stránce odborné, pedagogicko-psychologické a sociální, často žádá změnu uvnitř nás samotných.

Již výše zmíněná pozitiva nás v této práci přesvědčují o velkém významu uplatňování projektové metody na školách, jež chtějí být školou pro děti. Pokud chceme, aby cílem výchovy byl člověk harmonicky rozvinutý a sociálně přizpůsobivý, tvořivě myslící a uplatňující své vzdělání v životě, není možné, abychom omezili školní vzdělání na pouhé vědomostní výkony.

Proto se autorka této práce domnívá, že pro naši tradiční školu by bylo nejlepší vytvořit určitou kombinaci projektového vyučování s výukou klasických základních škol, neboť

u každého samostatně nalezneme klady a zápory, kterých bychom se mohli právě touto kombinací vyvarovat.

Cílem této práce nebylo představit projektovou metodu jako jedinou možnost přeměny tradiční školy, ale ukázat ji jako jednu z možných cest.

V. POZNÁMKY

- 1 - citace z knihy Průcha, J. : Alternativní školy. Praha, Portál 1996. 11 s.
- 2 - citace z knihy Průch, J. : Alternativní školy. Praha, Portál 1996. 18 s.
- 3 - citace z knihy Valenta, J. : Projektová metoda ve škole a za školou. Praha, IPOS - ARTAMA ve spolupráci se Sdružením pro tvořivou dramatiku. 4 s.
- 4 - citace z knihy Svobodová, J. - Jůva, V. : Alternativní školy. Brno, Paido 1996. 11 s.
- 5 - citace z knihy Kašová, J. : Škola trochu jinak. Kroměříž, luventa 1995. 5 s.
- 6 - dělení převzato z knihy Valenta, J. : Projektová metoda ve škole a za školou. Praha, IPOS - ARTAMA ve spolupráci se Sdružením pro tvořivou dramatiku 1993. 9 s.
- 7 - citace z knihy Kašová, J. : Škola trochu jinak. Kroměříž, luventa 1995. 77 s.
- 8 - citace z knihy Kašová, J. : Škola trochu jinak. Kroměříž, luventa 1995. 73 s.

- 9** - dělení převzato z knihy Valenta, J. : Projektová metoda ve škole a za školou. Praha, IPOS - ARTAMA ve spolupráci se Sdružením pro tvořivou dramaturgii 1993. 5 s.
- 10** - citace z knihy Valenta, J. : Projektová metoda ve škole a za školou. Praha, IPOS - ARTAMA ve spolupráci se Sdružením pro tvořivou dramaturgii 1993. 9 s.
- 11** - citace z knihy Skalková, J. : Za novou kvalitou vyučování. Brno, Paido 1995. 43 s.
- 12** - citace z knihy Kašová, J. : Škola trochu jinak. Kroměříž, Iuventa 1995. 78 s.

VI. L I T E R A T U R A

- Čaiatiová, M. : Volná hra. Zkušenosti a náměty. Praha,
Portál 1995.
- Cangelosi, J. S. : Strategie řízení třídy. Praha, Portál 1994.
- Červenka, S. : Angažované učení. Praha, vydal Tomáš Houška
1992.
- Červenka, S. : Exempla trahunt (Zpracováváme vzdělávací
projekty). Kroměříž, Iuventa 1994.
- Frey, K. : Die Projekt-Methode. Weinheim und Basel,
Beltz Verlag 1993.
- Houška, T. : Škola hrou. Praha, Mistrál 1991.
- Houška, T. : Škola je hra. Praha, Mistrál 1993.
- Kasíková, H. - Valenta, J. : Reformu dělá učitel. Praha,
Ipos - Artama 1994.
- Kašová, J. : Škola trochu jinak. Kroměříž, Iuventa 1995.
- Klippert, H. : Projektwochen. Weinheim und Basel,
Beltz Verlag 1989.
- Kret, E. : Učíme(se) jinak. Praha, Portál 1995.
- Langová, M. : Pozitivní působení na žáka. Praha, Portál 1993.
- Machková, E. : Metodika dramatické výuky. Praha - Ústí nad
Orlicí, Artama 1992.
- Nemes - kolektiv autorů : Jak měnit a rozvíjet vlastní školu.
Praha, Strom 1994.
- Portmanová, R. - Schneiderová, E. : Hry zaměřené na zvýšení
koncentrace a uvolnění. Praha, Portál 1993.
- Průcha, J. : Alternativní školy. Praha, Portál 1996.
- Průcha, J. : Perspektivy vzdělání, Praha, SPN 1983.

- Rýdl, K. : Vybíráme školu pro svoje dítě. Praha, Grada 1993.
- Singule, F. : Současné pedagogické směry. Praha, Portál 1992.
- Skalková, J. : Za novou kvalitu vyučování. Brno, Paido 1995.
- Smith, Ch. A. : Třída plná pohody. Praha, Portál 1994.
- Solfronk, J. : Problematika organizačních forem vyučování a alternativního školství. Praha, PF UK a PF TU 1995.
- Svobodová, J. - Jůva, V. : Alternativní školy. Brno, Paido 1996.
- Štech, S. : Škola stále nová. Praha, Karolinum 1992.
- Valenta, J. : Projektová metoda ve škole a za školou. Praha, Ipos - Artama ve spolupráci se Sdružením pro tvořivou dramatiku 1993.
- Zelina, M. : Alternatívne školstvo. Bratislava, Metodické centrum mesta Bratislavy 1992.

Základní škola Obříství
Fakultní škola Univerzity Karlovy

Třída: ...II.....

Číslo v třídním výkazu: ...6.....

Rok školní docházky: ...2.....

Školní rok: ...1996/97.....

Slovní hodnocení
I. pololetí

Jméno a příjmení: ...Stanislav Perle.....

Den, měsíc a rok narození: ...12. říjen 1988.....

Rodiště: ...Mělník..... Rodné číslo: ...881012/1034.....

Zameškané hodiny: omluvené ...1..... neomluvené: ...0.....

Celkový prospěch: Požadavky osnov ...2... ročníku ...-... byly splněny.

V Obříství dne 31. ledna 1997

J. H. G. O. J.
ředitelka školy

Kadka Janek
třídní učitelka

Milý Stando,

teší mě, že ses polepšil v chování. Dokážeš být ve vyučování pozorný. Rád a správně řešíš různé rébusy, hádanky a křížovky, protože máš dobré znalosti o životě ve společnosti.

Český jazyk

Čteš celkem plynule, jen občas se zastavuješ u delších nebo méně známých slov. Čtenému textu dobře rozumíš a umíš se v něm orientovat. Při psaní ale býváš nepozorný a napsaný text často opravuješ. Proto míváš špatnou úpravu v sešitě. Umíš psát slova i krátké věty podle diktátu. Naučil ses psát všechna tiskací písmena. Dovedeš rozeznat větu jednoduchou a souvětí, umíš určit druh věty podle postoje mluvčího. Naučil ses vyjmenovat souhlásky tvrdé a měkké, učíš se po nich psát i, y. V psaném i mluveném projevu dodržuješ pořádek vět.

Matematika

Dobře se orientuješ v číselné řadě 0-100. Umíš psát a porovnávat všechny číslice 0-100. Dokážeš sčítat a odčítat v oboru do 100 bez přechodu přes 10. Celkem dobře ses naučil násobilku dvou a tří. Umíš sám vyřešit jednoduchou rovnici i slovní úlohu. Naučil ses rýsovat a měřit úsečku v cm a dm, umíš používat závorky.

Prvouka/Vlastivěda, Přírodověda

Špatně se orientuješ v rodinných vztazích. Máš o své rodině málo vědomostí. Dobře se vyznáš v okolí školy, umíš nakreslit jednoduchý plánec obce. Znáš všechny měsíce v roce a dokážeš správně charakterizovat všechna roční období. Umíš poznávat hodiny, a to i digitální.

Estetická výchova a pracovní výchova

V hudební výchově jsi pasivní a projevuješ nezájem o hudební činnosti. Máš velmi malý hlasový rozsah, proto se ti zpěv moc nedaří. Učíš se poznávat různé druhy tempa, stoupavou a klesavou melodii, zesilování a zeslabování v hudbě. Pokoušíš se zatím jen s malými úspěchy hrát na zobcovou flétnu a zapojit se do hudebně pohybových činností.

Ve výtvarné výchově rád kreslíš podle předlohy či návodu. Tvé práce bývají vždy čisté, ale málo propracované. Máš smysl pro výtvarné vyjádření. Používáš ale málo výrazné barvy, bojíš se nápaditosti a výraznosti.

V pracovní výchově rychle chápeš nové pracovní postupy a umíš je vylepšovat. Rád stříháš i složitější tvary. Dokážeš sám vyřešit problémové situace při zhotovování výrobku. V nepovinném předmětu hudebně dramatické výchovy ses celkem úspěšně zapojil do nácviku country tanců a přípravy pásma vánočních písní. Seznámil ses se zásadami sborového zpěvu. Učíš se využívat výrazný přednes při malých hereckých etudách.

Tělesná výchova

Méně úspěšně se pokoušíš cvičit na náradí a provádět akrobatická cvičení. Nové cviky zvládáš pomaleji. Rád se zapojuješ do her a soutěží. Snažíš se dodržovat pravidla.

Přeji ti mnoho úspěchů ve 2. pololetí.

Tvá třídní učitelka

Kateřina Franková

Milá Jano,

jsi velice klidná a tichá. Tvé vystupování je slušné až ostýchavé. Více si důvěřuj a snaž se aktivně zapojovat do vyučování.

Český jazyk

První pololetí jsi zvládla bez větších problémů. Občas ještě chybuješ ve vyjmenovaných slovech a určování mluvnických kategorií, ale to jistě ještě dohoniš. Pochvalu si zasloužíš za pěknou recitaci a vypravování. Jsi pečlivá a svědomitá, záleží ti na dobrých výsledcích.

Matematika

V matematice pracuješ vždy se zájmem a snahou všemu porozumět. Jsi trpělivá, ochotně pomáháš. Více si důvěřuj, nevyžaduj stálou pomoc a kontrolu vyučujících, snaž se být samostatnější. Základní učivo aritmetiky i geometrie jsi zvládla, procvičuj písemné násobení a dělení desetinných čísel. Chválím tě za zlepšení grafické úpravy a rýsování.

Při fyzikálních praktikách jsi snaživá, pracovitá, zodpovědná. Vytvrvej!

Pilně jsi pracovala také v informatice. Tvoje znalosti jsou dobré, tak si víc důvěřuj. Případné obavy ze samostatné práce s počítačem nejsou u tebe na místě.

Německý jazyk

Jsi pilná a tvoje výsledky odpovídají vynaloženému úsilí. Čteš velmi dobře, máš dostatečnou slovní zásobu a naučené dobře používáš při překladu. Malé chyby děláš při vypracování písemných úloh. Na další pololetí doporučuji nová slovíčka nejen memorovat, ale i psát. Jsem s tebou spokojen.

Dějepis

Probrané učivo pravěku a starověku jsi zvládla dobře. Pracuješ samostatně a s chutí. Umiš se orientovat v čase i v prostoru. Mám radost, že tě historie zajímá a baví.

Zeměpis

Pracuješ dobře a s chutí. Základní zeměpisné pojmy ovládáš. Umiš se orientovat na mapě. Měla bys být v hodinách aktivnější.

Přírodopis

Jsi velice pečlivá, svědomitě a vzorně plníš zadané úkoly. S probíranou látkou nemáš větší potíže. Dodej si více sebevědomí a buď ještě aktivnější v hodinách!

Estetická výchova

Zvládáš základní techniky kresby a malby. Umiš pracovat pečlivě, ale měla bys být více samostatná.

Pracovní výchova

Pracuješ ráda. Máš smysl pro povinnost. Dokážeš pracovat samostatně, zadané úkoly plníš. Záleží ti na dobrých výsledcích tvé práce.

Rodinná výchova

Ráda a úspěšně se zapojuješ do společných diskusí a aktivit. Dovedeš se zamýšlet nad souvislostmi a hledat řešení problémů. Zadané úkoly plníš svědomitě a se zájmem. Jsi ochotná naslouchat názoru druhých a prezentovat svůj vlastní.

Tělesná výchova

Ráda a dobře běháš. Zúčastnila ses dokonce několika běžeckých závodů, kde jsi dosáhla dobrého umístění. Zatím ti ještě nejde šplh, ale i tento nedostatek brzy odstraníme.

Přeji ti mnoho úspěchů v další práci.

Tvá třídní učitelka

Milá Sandro,

jsi velmi družná, hovorná a veselá dívka. Ve vyučování se projevuješ aktivně a vždy se snažíš odvést dobrou práci.

Český jazyk

Tvé výsledky jsou zatím velmi slabé. Nezvládla jsi doposud psaní vyjmenovaných slov, koncovek podstatných jmen ani shody přísudku s podmětem. Více si doma čti a obohacuj tak svou slovní zásobu. Doufám, že se v příštím pololetí také zlepší i tvůj písemný projev.

Matematika

V matematice pracuješ pozorně, trpělivě, avšak matematické pojmy chápeš s velkými obtížemi a pamatuješ si jen krátkodobě. Máš velké nedostatky v aritmetice i v geometrii. Pokus se zlepšit i grafickou úpravu a přípravu na vyučování.

Ve fyzikálních praktikách pracuješ se zájmem, práce tě baví. Dobře spolupracuješ ve skupině, máš dobré pracovní návyky.

Německý jazyk

Dobře čteš a slovíčka znáš v potřebném množství. Velké chyby však děláš při vypracování písemných úloh a ve skloňování podstatných jmen. Pro zlepšení výuky doporučuji denně si zopakovat již probranou látku a slovíčka se učit nejen vyslovovat, ale i psát. Také je potřeba se doučovat již probranou gramatiku, zejména členy podstatných jmen ve všech pádech.

Dějepis

I když se snažíš pracovat samostatně, nejsou tvé výsledky takové jaké bychom si obě přály. Je třeba více času věnovat domácí přípravě a v hodinách nebýt zbrklá. Základní historické pojmy ovládáš.

Zeměpis

Se zvládnutím učiva míváš často problémy. Snažíš se pracovat soustředěně, i když pomalým pracovním tempem. Chybí ti pravidelná domácí příprava. Dovedeš se dobře orientovat na mapě.

Přírodopis

Práce s mikroskopem a kreslení rostlin tě baví a grafická i odborná úroveň tvých kreseb je vysoká. Osvojila sis ale jen malou část probraného učiva. Když čemukoliv nebudeš rozumět, neboj se zeptat! Pracuj aktivněji v hodinách!

Estetická výchova

Hezky kreslíš, často však zbytečně spěcháš. Tvé práce jsou někdy pečlivě a velmi pěkně provedené, jindy je práce odbyta.

Pracovní výchova

Při společné práci většinou plníš své úkoly svědomitě. Věřím, že v příštím pololetí zvýšíš své pracovní nasazení a při jarních pracích budeš na pozemku vydatným pomocníkem.

Rodinná výchova

Snažíš se být aktivní, podílet se na společných diskusích a aktivitách. Potíže ti dělá tvá malá slovní zásoba a vyjadřovací schopnosti. Zadané úkoly se snažíš plnit svědomitě a se zájmem.

Tělesná výchova

Jsi velmi dobrá ve sportovních hrách a v atletice. Výborně běháš dlouhé i krátké tratě, rychle šplháš a také daleko doskočíš z místa.

V nepovinném předmětu JUDO máš předpoklady pro další rozvoj taktických schopností a sportovních dovedností. Brzy sis osvojila taktiku chvatů, ale nepřemýšlíš v zápase o jejím použití.

Přeji ti mnoho úspěchů v další práci.

Tvá třídní učitelka

Milá Lucko,

máme za sebou první polovinu školního roku. Jsi milé a tiché děvče. V hodinách jsi aktivní a snaživá.

Český jazyk

Učivo ovládáš velmi dobře. Při psaní diktátu se občas ještě dopustíš zbytečných chyb v podobě psaní předložek nebo pravopisu. Chyby, kterých se dopouštíš, jsou malé, ale zbytečné. V hodinách slohu jsi pracovala velmi pěkně. Píšeš dlouhá slohová cvičení. Tvé čtení je již plynulejší, ale chybí mu ještě více výraznosti a hlasitosti.

Matematika

Jsi rychlá a přesná v počítání. Probírané učivo ovládáš velmi dobře. Pohotově a přesně pamětně sčítáš, odčítáš, násobíš a děláš. Snadno si poradíš se slovní úlohou. Ráda a dobře písemně děláš. V hodinách jsi snaživá. Při hodinách geometrie pracuješ přesně a čistě.

Německý jazyk

Němčině se věnuješ poctivě a se značným úsilím. Nabízenou slovní zásobu ovládáš a vhodně využíváš. V tvých písemných projevech se objevují menší chyby.

Prvouka/Vlastivěda, Přírodověda

Tvá aktivita se odráží také v těchto předmětech. Ve vlastivědě máš pěkné poznatky z historie naší země a umíš je vždy při opakování uplatnit. Baví tě přírodověda, kde se učíme o rostlinách a zvířatech. Ráda se podělíš o své poznatky s ostatními spolužáky.

Estetická a pracovní výchova

Ve výtvarné výchově jsi velmi pečlivá. Ráda kreslíš podle předlohy či návodu. Tvé výkresy jsou čisté a veselé. Ráda a úspěšně poznáváš nové výtvarné techniky a materiály. Máš dobrý smysl pro symetrii a rytmické řazení prvků. Ráda si zazpíváš. Znáš mnoho písní a snadno si zapamatuješ jejich texty.

V nepovinném předmětu hudební a dramatické výchovy pracuješ spolehlivě a snaživě. Aktivně se zapojuješ do sborového zpěvu a nácviku tanců. Učíš se výrazně přednášet básně.

Tělesná výchova

Máš velkou snahu cvičit většinu cviků, a to i na náradí. Daří se ti to, neboť jsi odstranila zbytečný strach. Hraješ ráda míčové hry a vynikáš při přeskoku na švihadle.

Udělují ti pochvalu za aktivitu, pěkný přístup a přípravu na vyučování.

Přeji ti hodně úspěchů do druhého pololetí

Tvá třídní učitelka

CESTOVÁNÍ DO KRAJINY SNU

učitel : Jiří Bláha

třída : 5. , ZŠ MLADÁ BOLESLAV

potřebné texty : Ivan Vyskočil : Cestování do krajiny snů (in : Slabikář J. Gruši
P. Kohouta : Máma, táta, já a Eda, Galaxie, Praha 1990)

Komplex námětů byl v této podobě realizován s 35 žáky 5. ročníku ZŠ Mladá Boleslav v průběhu jednoho týdne v 9 hodinách českého jazyka, výtvarné výchovy a pracovního vyučování v učebně s frontálním uspořádáním lavic.

1. O krajině snů

(rozhovor navozující atmosféru a uvádějící téma)

Jak jste se vyspali? Zdál se vám nějaký sen? Chtěli byste se podívat do krajiny snů, do země spánku? Jak se tam dostaneme? Co si vezmete na sebe?

2. Balení zavazadla na cestu

(shromažďování jazykového materiálu)

Najděte slova se stejným nebo podobným významem, jaký má sloveso SPÁT (jednoslovná i víceslovná pojmenování) a запиšte je. Najděte i slova s významem opačným, tedy PŘESTAT SPÁT a запиšte je.

3. Cesta do krajiny snů

(obměna hry Na kapitána Nema, Zlého čaroděje apod. - viz. E.Machková: Metodika dramatické výchovy, Praha - Ústí nad Orlicí 1992)

Hranice země snů hlídají dva strážci (se zavázanýma očima). Uslyší-li jakýkoliv zvuk, ukáží rukou („kouzelným paprskem“) na jeho původce. Vaším úkolem je projít mezi strážci, aniž by vás zasáhly jejich znehybňující paprsky.

4. Hledání hlavního města krajiny snů

(hra Na Bystrozrakého)

Hlavní město krajiny snů najde ten, komu se podaří objevit (bez upozornění spoluhráčů) šest kartiček s písmeny A, A, H, J, N, Y a jejich kombinací vytvořit smysluplné slovo - HAJANY.

5. Hajany - hlavní město krajiny snů

a) Co všechno mají v Hajanech (náměty ke skupinovým improvizacím)

Popovídejte si o Hajanech: čím se liší od běžného města (např. co tam prodávají v obchodech, čemu se učí děti ve škole, jaké programy vysílají vrozhlase a v televizi, co píší noviny, jaké exponáty byste našli v místním muzeu apod.)

Zkuste si zahrát na obchodní dům a na školu, pokuste se sestavit živé noviny, vystřídejte se v rolích moderátorů rozhlasového a televizního vysílání i průvodců místního muzea apod.

b) Jak se co v Hajanech jmenuje (tvoření místních názvů a místních jmen)

Jak byste pojmenovali náměstí, ulice, parky, historické domy, obchody, restaurace, kulturní zařízení, a jiné veřejné podniky v Hajanech? Vzniklá pojmenování využijte i při zhotovení makety města např. z různých papírových krabiček.

c) Odhalení pomníku na náměstí (hra na sochy)

Komu by asi postavili Hajanští pomník? Zahrajte si na sochy (pohyb v prostoru v rytmu říkanky „Míchám hlínu, míchám hlínu, až vymíchám smutnou, veselou..., spící sochu.“

Předvedte každý svou představu pomníku, společně pro sochu vymyslete jméno. Uspořádejte slavnostní odhalení pomníku, na němž místo projevu přečtete první část Vyskočilova textu.

6. Průzkumná výprava do krajiny snů

(tvoření vlastních zeměpisných jmen)

Vydejte se na průzkumnou výpravu do okolí Hajan, „objevená“ města, vesnice, hrady, zámky, kopce, lesy, řeky, rybníky apod. máte právo pojmenovat (názvy utvořte od sloves a rčení s významem spát, přestat spát). Nakreslete svou mapu krajiny snů a pojmenování do ní zanešte (respektujte přitom vztah mezi vzdáleností od hlavního města a slovním vyjádřením pro sílu spánku).

7. Výstava map krajiny snů

(seznámení s výsledky práce a s druhou částí Vyskočilova textu)

Prohlédněte si všechny vystavené mapy, seznamte se s druhou částí textu Ivana Vyskočila a porovnejte výsledky své práce s autorovou invencí. Jistě pro vás nebude obtížné, proč spisovatel text napsal. Chtěl vyprávět příběh, říci něco o skutečnosti, nebo si pohrát se slovy a představami?

Na závěr rozluštěte šifrované poselství:

„TAKŽ ETEDYŠ ŤAST
NOUC ESTU ANAS
HLEDA NOU V KRA
JI NĚS NU“

KALENDÁRIUM

autorka : Anna Machová

typ projektu : krátkodobý - jednodenní

věková skupina : 5. - 8. ročník ZŠ Obříství

vyučovací předměty: literární výchova, přírodopis, informatika, estetická výchova, rodinná výchova (dějepis, zeměpis, ...)

úkol : nástěnné kalendárium, umístěné na školním výstavišti

výchovně vzdělávací cíle :

1. rozvoj literární a výtvarné tvořivosti
2. orientace v informačním systému - práce s encyklopediemi, kartotékami, seznamy, zpracování informací
3. rozvoj citové výchovy - vztah ke spolužákům, škole
4. rozvoj organizačních schopností a schopnosti spolupráce ve skupině

I. MOTIVACE

Žáci měli v době realizace tohoto projektu ještě živé vzpomínky na jednodenní projekt „Katalog dětských her“, při němž mj. hledali i hry typické pro určité období roku. A to paní učitelku a žáky inspirovalo k tématu ještě širšímu, mapujícímu jednotlivé části roku z různých pohledů. Žáci rádi pracují na problému dotýkajícím se jejich vlastního života a tomu odpovídaly i zvolené okruhy.

II. REALIZACE

Paní učitelka si udělala plán, které poznatky by chtěla v kalendáriu využít a o které vyučovací předměty se opřít. Vybrala si literární výchovu, informatiku, přírodopis, rodinnou výchovu a estetickou výchovu. Jen omezené prostorové možnosti při umístění KALENDÁRIA nedovolovaly rozšířit oblast zájmu i o dějepis, zeměpis, ...

K probuzení zájmu žáků a jejich pozitivnímu naladění pro společnou práci paní učitelka použila řadu zajímavých ukázek různých kalendářů. Žáci besedovali o jejich významu, hledali informace o historii jejich vzniku. Společně si objasnili význam pojmu KALENDÁRIUM, které děti znaly i z pravidelného televizního pořadu, podrobně prostudovali obrazový a textový materiál o Staroměstském orloji, hledali vysvětlení pro některé odborné astronomické výrazy, diskutovali nad symbolikou jednotlivých měsíců.

V další fázi měli žáci za úkol sestavit scénář pro nástěnné kalendárium. Dohodli se nejprve na základní grafické úpravě. Kalendárium mělo být ve tvaru sluníčka, v jehož středu byly umístěny fotografie školy. Každý z dvanácti paprsků symbolizoval jeden měsíc. Tyto paprsky byly zaplňovány názvem a symbolem měsíce, texty, obrázky, informacemi zpracovávanými podle následující osnovy :

- malovaný symbol měsíce
- charakteristika měsíce
- vlastní literární práce vystihující atmosféru měsíce
- obrázek a popis rostliny typické pro tento měsíc
- lidové pranostiky
- měsíc očima umělce (spisovatele, básníka, malíře)
- kdo jsi se v narodil (žáci a pracovníci školy)
- dětská hra pro tento měsíc

Žáci pracovali v malých skupinách, z nichž každá měla svého vedoucího. Ten nejdříve skupině vylosoval názvy měsíců, které měli zpracovávat a pak rozdělával, organizoval, řídil a kontroloval společnou práci.

Z připraveného informačního centra v prostoru třídy čerpali žáci vhodnou literaturu. Nabízely se např. atlasy rostlin, kalendáře, učebnice, encyklopedie, slovníky, obrazové publikace, ale i seznamy žáků a pracovníků školy a výtvarný materiál. Žáci tedy museli prokázat nejen schopnosti tvůrčí, ale i organizační a mimo jiné i schopnosti vyhledávat a zpracovávat potřebné informace.

Děti společně s paní učitelkou nad vytvořeným Kalendáři znovu diskutovaly. Autoři jednotlivých příspěvků prezentovali své práce a doplňovali je o vlastní prožitky a zkušenosti spojené s prací na tématu. V této části projektu šlo o rozvíjení komunikačních schopností a dovedností, o formulování vlastního názoru, diskusi o názoru druhých, hledání životních hodnot, sebehodnocení a hodnocení.

III. HODNOCENÍ

Všichni žáci měli možnost si ověřit svou samostanost a schopnost komunikovat. Hmatatelný výsledek, který vzbudil zájem celé školy, byl pro děti asi tou největší odměnou a ubezpečením, že jejich práce nebyla zbytečná. Kalendárium se stalo zatím vyučovací pomůckou pro prvouku a inspiraci pro další tvořivou práci dětí.

ZE SVĚTA ZVÍŘAT DO SVĚTA LIDÍ

autorka : Dagmar Houštická

typ projektu : jednodenní

věková skupina : 5. - 8. ročník ZŠ Obříství

vyučovací předměty : literárně dramatická výchova, estetická výchova,
ekologie

úkol : původní výtvarná a literární tvorba pro školní časopis

výchovně vzdělávací cíle :

1. rozvoj literární a estetické tvořivosti, fantazie
2. pochopení významu ekologie, zákona proti týrání zvířet
3. rozvoj asertivních dovedností, schopnosti empatie, sebepoznávání a sebedůvěry
4. rozvoj komunikačních dovedností, kooperace

I. MOTIVACE

a) dlouhodobá - v hodinách estetické výchovy se žáci zabývali tematikou přírody, zvířat, vztahu člověka k přírodě, ekologií. Shlédli film „Lvice Elsa“ a „Volání divočiny“. Paní učitelka uspořádala exkurzi do pražského Národního a Náprstkova muzea. Součástí tohoto dlouhodobého ladění pro téma bylo i zařazování vhodných hudebních ukázek, skládání vlastních písňových textů a vytváření ilustrací k příběhům s přírodní tematikou.

b) bezprostřední - základem pro veškerou následující práci bylo pozitivní naladění každého jednotlivce a navození příjemné a tvůrčí atmosféry v celé skupině. Po úvodním „kolečku“ svých pocitů a přání k tomu pomohly i jednoduché, známé hry, přizpůsobené aktuálnímu tématu, např. „Sedlákův dvůr“ (hledání partnera podle zvuků zvířat), „Pexesová pantomima“ (zvířat (předvádění zvířete, jehož obrázek si z pexesové hry jedinec vytáhne), „Kruh asociací“ (navazování na myšlenku předcházejícího hráče).

V jednoduché relaxaci se děti pokusily o vizualizaci svých představ o přírodě a naší existenci v ní - v roli nějakého zvířete. Snažili se nahlížet na své okolí očima onoho zvířete, prožívat jeho pocity při setkání s člověkem, s důsledky jeho nešetrného zásahu do přírody. V následné diskusi pak o těchto pocitech hovořili a snažili se i formulovat jakousi výzvu či prosbu onoho zvířete určenou člověku.

Žáci se s paní učitelkou utvrdili v rozhodnutí udělat něco pro pochopení zvířat, jejich ochranu a obecně i ochranu našeho společného životního prostředí. Rozhodli se o využití svých literárních a výtvarných schopností.

II. REALIZACE

Na počátku hlavního bloku si žáci společně objasnili a přijali společná pravidla, práva a povinnosti.

Obsahovala těchto pět bodů :

- 1.) Při našich úkolech nezáleží na čase, ale daleko spíš na způsobu provedení.
- 2.) Není špatné ani zakázané radit se s ostatními, nepěkné je, kazíme-li jejich práci.
- 3.) Každý má právo vyslovit a obhajovat svůj názor, neexistují správná a špatná řešení, ale pouze řešení upřímná nebo neupřímná.
- 4.) Jen tehdy, známe-li sami sebe, můžeme poznávat a chápat ostatní.
- 5.) Snažme se být tolerantní ke svému okolí a kritičtí zejména sami k sobě.

Společným cílem bylo nyní prožít, uvědomit si, objevit a pojmenovat to, čím chceme oslovit své spolužáky v záležitosti potřebné ochrany zvířat a přírody. Jako odrazový můstek k tomu posloužila povídka „Škola pro zvířátka“.

Po odeznění povídky následovaly diskuse, reprodukce a dramatizace hlavních postav a myšlenek. Žáci se zamýšleli nad danou problematikou, pocity jednotlivých postav, vazbou mezi zvířaty a lidmi, hledali i jiné možnosti řešení.

1.) Doplněte jednotlivá **přísloví** dosazením jména zvířete jako nositele vlastnosti :

- Chytrý jako
- Ospalý jako
- Rychlý jako
- Vytrvalý jako
- Falešný jako
- Věrný jako
- Veselý jako
- Vysoký jako
- Odvážný jako
- Těžký jako

Proč se lidé přirovnávají ke zvířetům? Je to vůči zvířatům spravedlivé? Uveďte vlastní zkušenosti z chování zvířat a lidí.

2.) Křížovka - její legendou byly údaje související s danou tematikou

- a) zvíře podobné slonovi, které již nežije
- b) zkamenělý živočich
- c) člověk nastražující pasti na zvěř
- d) domeček na stromě (např. pro ptáky)
- e) pohádka, kde se zvířata chovají jako lidé
- f) rezervace s volným pohybem zvířat
- g) nauka o životním prostředí a jeho ochraně
- h) útulek pro cizokrajná a vzácná zvířata
- i) tvor ničící často přírodu
- j) pohádkové zvíře sající krev
- k) samec koně
- l) živočich nejvíce podobný člověku

Správným vyluštěním křížovky získali žáci tajenku ve znění : „Trpí jako zvíře“. Snažili se pak vysvětlit souvislosti vzniku tohoto přirovnání.

3.) Zákon proti týrání zvířat - žáci zjišťovali jeho znění, diskutovali o jeho významu a potřebě.

4.) Vlastní literární tvorba - na základě získaných poznatků měli žáci individuálně rozvíjet téma :

- a) Jak jsem porozuměl zvířecí řeči.
- b) Jakým zvířetem bych chtěl (nechtěl) být a proč?

5.) Společná výtvarná tvorba - Na základě inspirace hudbou a abstraktními obrazy vytvářeli žáci společně svou představu ostrova plného zvířat. Diskutovali přitom otázky potřebného životního prostředí, podmínek soužití, vztahů, reprodukce, možnosti soužití s člověkem apod.

V této hlavní části projektu byly jako relaxace nebo oživení tématu průběžně zařazovány poslechy nebo společné zpívání písní J. Skoumala, K. Plíhala, Suchého a Šlitra, pohybové hry motivované tematikou života zvířet a poslech vybraných textů z E. Frynty.

III. HODNOCENÍ

Závěrečná část projektu byla věnována společnému a individuálnímu hodnocení a sebehodnocení. Jeho součástí byl i výběr a kompletace příspěvků určených pro zveřejnění. Na všechny účastníky projektu pozitivně působilo příjemné a tvořivé prostředí, otevřenost a vzájemná komunikace. Uvědomovali si významnost obsahu, kterým se zabývali a zároveň aktuální potřebu chovat se v záležitosti ochrany zvířet aktivně a uvědoměle.

ŠKOLNÍ ČASOPISY

autorka : Anna Machová

typ projektu : dlouhodobý

věková skupina : 5. - 8. třída ZŠ Obříství

vyučovací předměty : český jazyk, literární výchova, estetická výchova,
občanská výchova, informatika

úkol : realizovat komplexní činnost redakce časopisu

výchovně vzdělávací cíle :

- 1.) rozvoj literární a výtvarné činnosti
- 2.) čeština jako dorozumívací prostředek, potřeba znalosti pravidel pravopisu
- 3.) práce s odbornou literaturou, vyhledávání, třídění a zpracovávání informací
- 4.) rozvoj komunikace, navazování pracovních i přátelských vztahů, spolupráce
- 5.) smysluplnost školní práce a cesty za poznáním, příspěvek k aktivnímu životu školy
- 6.) získávání podnikatelských dovedností a zkušeností, vedení pokladního deníku, marketing, reklama, průzkum zájmu, kalkulace ceny
- 7.) rozvoj individuálních zájmů a schopností v rámci obsahového zaměření časopisu

I. MOTIVACE

Školní časopisy mají své nezastupitelné místo v životě každé školy, která dýchá atmosférou tvořivosti, komunikace a přátelských vztahů. Dávají možnost reagovat na události, podněcovat k aktivitě, vytvářet vědomí sounáležitosti. Do své činnosti zahrnují členové redakčních rad nejen vlastní tvorbu literárních a výtvarných příspěvků, ale také:

- získávání příspěvků od ostatních žáků
- vyhledávání vhodných příspěvků z časopisů a knih
- organizování rozhovorů s žáky, pedagogy i návštěvami školy

- spolupráci s vyučujícími při hledání obsahu časopisu využitelného v hodinách literatury
- kalkulaci nákladů
- organizaci reklamy a prodeje časopisu
- vedení pokladního deníku příjmů a vydání (za odborné asistence hospodárky školy)

Tvorbě časopisu věnovali žáci mnohem více času i mimo vyučování a o přestávkách. Hotová čísla předkládali k jazykové korektuře učitelce češtiny a k odbornému posudku ředitelce školy. Probuzená tvořivost a aktivita žáků i ekonomický faktor zisku vedly tvůrce časopisu k hlubšímu a zodpovědnějšímu promýšlení své práce. Z drobného zisku nakupovali odměny pro výherce soutěží a hádanek zařazených do časopisu, začali psát příběhy na pokračování, vlastní horoskopy, sestavovali křížovky, nabízeli praktické rady a stále častěji se ptali ostatních - co vás zajímá?

II. REALIZACE

Po úvodním zakladatelském období začala redakční rada pracovat naprosto samostatně a na úrovni. V současné době už projekt školní časopis probíhá prostřednictvím nabídkového dvouhodinového předmětu literární tvořivost. Redakce dostala k dispozici samostatnou místnost - informační centrum školy, probíhá organizovaný kurz psaní na stroji, žáci publikují i v okresním a pedagogickém tisku, obstarávají informační nástěnku. Nabídka vlastních časopisů se rozrostla o další monotematicky zaměřené časopisy „Příroda a my“ (otázky ekologie), „Radka“ (neboli radíme kamarádkám - časopis pro dívky), „Přírodák“ (zajímavosti o přírodě).

III. HODNOCENÍ

Redakční rada žáků spolupracuje hlavně s vyučujícím češtiny a ředitelkou školy při celkovém posuzování prvočísla. Nad odborným posudkem se schází porada redakční rady a případně schvaluje poslední úpravy. Odborný

posudek sestává ze tří částí (chválím, připomínám, doporučuji) a je pro redakční radu pouze nezávazným návodem. Žáci jej však většinou skeptují, neboť se stalo věcí jejich cti, aby časopis byl co nejlepší. Pokrok v kvalitě jednotlivých čísel byl znát při každém dalším vydání. Tato cesta je možná zdlouhavější, ale rozhodně účinná a blízká skutečnému životu.

KOMUNIKACE

autorka : Mgr. Jitka Kašová

typ projektu : dlouhodobý

věková skupina : 6. ročník ZŠ Obříství

vyučovací předměty : občanská výchova, český jazyk a informatika

téma - úkol : vypracovat a zveřejnit pravidla správné komunikace

výchovně vzdělávací cíle :

- 1.) získání komunikativních dovedností - vyjadřovací schopnosti, formulace a obhajoba vlastního názoru, aktivní poslouchání, zdravé prosazování, respektování
- 2.) poznatky v neslovní komunikaci
- 3.) potřeba harmonie slova a celkového dojmu (vzhledu, mimiky, gesta, intonace, ...)

I. MOTIVACE, ÚVOD

V úvodní hodině použila vyučující nejdříve tzv. kamínek pravdy, prostřednictvím kterého si žáci postupně sdělovali své dojmy z prázdninových setkání s novými lidmi. Kamínek koloval po kruhu a každý, kdo ho držel v ruce, měl právo hovořit. Kamínek mu k tomu dodával sílu a odvahu. Ostatní nesměli řečníka přerušovat (první praktický nácvik komunikativních dovedností - neskákat si do řeči, „respektovat se“, aktivně poslouchat). Po vystřídání všech řečníků následovala stručná sebereflexe (mé pocity při vlastním vypravování) a vzájemné hodnocení mluveného projevu žáků (kdo mě zaujal a proč).

V další části měli žáci za úkol prokázat svou schopnost aktivního poslouchání a zopakovat to, co o svých dojmech vyprávěl jejich soused (následující řečník). Prakticky si tím každý z nich ověřil, zda je lepším řečníkem nebo posluchačem. Shodli se na názoru, že jsou důležité obě tyto

schopnosti. Heslem hodiny bylo cizí slovo KOMUNIKACE , napsané na tabuli. Žáci měli za úkol samostatně zjistit význam tohoto slova a souvislost s jejich vyučováním. Návodná rada vyučující zněla pouze : když nevím, hledám, ale musím vědět kde. Ve třídě byly připraveny různé encyklopedické knihy, slovníky i beletrie, mezi nimiž si děti velice brzy správně vybraly slovníky cizích slov.

Tato vyučovací hodina končila řízenou diskusí o tom, co všechno může být podstatné pro správné, kulturní dorozumívání mezi lidmi. Z této diskuse vznikla pak logicky potřeba pojmenovat zákonitosti komunikace a jejich sepsáním přispět k dobrému dorozumívání v naší škole.

II. REALIZACE

Realizace dalších částí projektu (vyučovacích hodin) byla koncipována především tak, aby v nich co nejvíce probíhala skutečná komunikace. Její zákonitosti poznávali žáci různými způsoby :

- a) byly obsaženy v pravidlech didaktických her či aktivit
- b) odvozovali je ze získaných zkušeností
- c) odvozovali je z vybraných citátů a literárních ukázek
- d) vznikaly jako potřeba řešení problémové situace

V každé další části projektu bylo vyvozeno alespoň jedno pravidlo pro správnou komunikaci a zapsáno do průběžně vznikajícího přehledu. Praktické respektování těchto pravidel pak bylo ověřováno a posuzováno v hodinách dalších. Žáci si vedli osobní dokumentaci ve formě záznamů moudrých myšlenek (citátů), nově poznaných cizích slov a vlastních prožitků z diskusí a her na dané téma.

Vyučující zásadně neprováděla klasický výklad či zkoušení znalosti učiva. Jejím úkolem bylo naopak :

- a) organizovat a usměrňovat vývoj diskusí
- b) vyvolávat témata či problémové situace
- c) budovat pozitivní vztahy mezi žáky

- d) odstraňovat případné pocity ohrožení (strach z posměchu, z neúspěchu, z nedokonalosti apod.)
- e) slovně a převážně pozitivně hodnotit aktivitu, tvořivost, komunikativní dovednosti a kooperativní schopnost žáků.

Společné diskuse se odehrávaly zásadně v kruhu, aby byl splněn požadavek vizuálního kontaktu a možnosti neverbální komunikace. Podnětem k diskusím bývaly moudré myšlenky (citáty), jejich obsah se žáci snažili nejen pochopit, ale i obhajovat či vyvracet. Z dalších vyučovacích forem byly v průběhu projektu realizovány např. tyto :

1) SEZNAMOVÁNÍ (společná hra)

Cíl : Vytvářet neformální přechodné skupiny podle zájmu, budování kontaktu ve skupině

Organizace : Děti sedí v kruhu na židličkách. Vyučující vyhlašuje společný znak pro členy určité skupiny (např. zájem o sport, zájem o fotbal, zájem o hudbu, bydliště v Obříství, narození v létě apod.). Ten, kdo splňuje daný znak, povstane a „seznámí“ se s ostatními členy dané skupiny.

2) KAM PATŘÍM ? (psychologický test - individuálně)

Cíl : Uvědomit si příslušnost ke skupině, své postavení v ní a vztahy k ostatním.

Organizace : Volný list papíru přeložený podélně i příčně, nadepsaný názvem RODINA, TŘÍDA a PARTA. Uprostřed žák nakreslí svou postavu a dopíše k ní slovo JÁ. Do vzniklých políček dopisuje nebo dokresluje ostatní členy skupiny.

Závěr : Z umístění jmen do jednotlivých políček je možno usuzovat na „Můj vztah“ k ostatním ve skupině. Ten, kdo je nad tebou, k tomu možná opravdu vzhlížíš. Trochu více ještě k tomu, koho jsi zapsal do levého horního políčka. Je tomu opravdu tak, souhlasíš? Máš proto své zdůvodnění? Osoby v dolní části listu naopak trochu přehlížíš. Více opět toho vlevo. Sám sebe vidíš lépe než je. Opravdu? A proč?

Pozn. Podobné rozhovory jsou někdy trochu citlivé a proto bychom děti neměli k důvěrným sdělením nutit. Mnohdy ale může být výsledek podnětem k citlivému řešení individuálního problému žáka s komunikací a začleněním do kolektivu.

3) KLUBÍČKO (společná aktivita)

Cíl : Budování pozitivních vztahů, základní asertivní schopnosti (vyjádření citů, požadavků, empatie), respektování mluveného projektu, aktivní poslouchání

Organizace : Žáci sedí v kruhu na zemi a postupně si mezi sebou posílají klubko vlny. Postupným zachycováním vlákn a dalším odesíláním klubka vzniká symbolická síť. Klubko je oprávněním k tomu, abych řekl svůj příspěvek na dané téma nebo abych prostřednictvím něho poslal pozitivní vzkaz někomu ve skupině. Např. která tvoje vlastnost by mohla někomu ve skupině vadit a ty chceš požádat, aby se ji snažil pochopit a tolerovat? V čem jsi dobrý? Čím bys chtěl potěšit někoho ve skupině (pozitivní ocenění, konstatování, přání). Vzniklá síť symbolizuje „záchrannou síť“ před problémy, nepochopením apod. Podmínkou její pevnosti a funkčnosti je soudržnost kolektivu.

4) JAK TĚ VIDÍM JÁ (písemná hra)

Cíl : Pozitivní vztah k lidem, schopnost rozlišovat pozitiva a negativa, význam důvěry a sebedůvěry

Organizace : Žáci sedí v kruhu na židlích a posílají si „motáky“ nadepsané původně každý svým jménem. Na tento lístek postupně dopisují ostatní stručně hodnocení daného žáka - jeho povahu, schopnosti apod. Po každém záznamu je potřeba přeložit napsaný text, aby byla zachována tajnost zápisů. Když „moták“ dokoluje až k majiteli, hra končí. Text celého „motáku“ je hodnocením jednoho žáka pohledem ostatních členů skupiny. Výsledek se nezveřejňuje, slouží k zamyšlení nad sebou samým. Pouze obecně lze zjistit, zda v těchto hodnoceních převládají pozitiva či negativa. Člověk má spíše tendenci vidět na druhém chyby. V každém z nás je však dobro i zlo. Zlo je

potřeba si uvědomovat a ovládat, dobro je potřeba i nadále rozvíjet. - JAK? Větší důvěrou a sebedůvěrou.

Poznámka : Převažuje-li negativní hodnocení u některých žáků, pokračuje hra „otevřeným“ hledáním jeho pozitiv

5) HRA NA DUVĚRU (pohybová hra)

Cíl : Budování vztahu důvěry a spoluzodpovědnosti kolektivu, slovní formulace prožitku, vlastního názoru

Organizace : Žáci utvoří těsný kruh v prostoru. Uprostřed stojí spolužák, který má ke svému kolektivu důvěru. Se zavřenýma očima nechává své tělo volně padat do prostoru, neboť věří, že kamarádi jej včas zachytí a nenechají ho upadnout. Kolektiv je vázán spoluzodpovědností a zavázán důvěrou spolužáka.

Závěr : Pocity při péči kolektivu a při „záchraně“ kamaráda. Beseda o příkladech a vlastních zkušenostech s důvěrou a sebedůvěrou.

6) HRA NA DUVĚRU - SLEPCI (pohybová hra)

Cíl : Posilování důvěry a sebedůvěry, zodpovědnosti, význam přesné slovní formulace, vlastní názor.

Organizace : Slepce (žáka se zavázanýma očima) je potřeba slovním navigováním na dálku vyvést z nebezpečného prostředí (překážky v prostoru).

Obměna : Všechny dvojice slepec - vodič, procházejí prostorem společně, nesmí do sebe vrážet.

7) ČESTNÝ HOST (hra ve skupině)

Cíl : Pozitivní vztahy v kolektivu, asertivní schopnosti, nonverbální komunikace

Organizace : V kruhu židlí je jedna židle navíc. Ten, po jehož pravici se tato židle nachází, má právo pozvat si vedle sebe jako čestného hosta někoho z kruhu. Svou volbu ovšem musí řádně odůvodnit něčím pozitivním. Jeho slova

by měla být v souladu s mimikou, gestikulací a celkovým projevem popř. podpořena i jinou nonverbální komunikací.

8) REPORTÉŘI (aktivita skupiny)

Cíl : Ověření základních komunikativních dovedností a asertivního chování

Organizace : Žáci mají za úkol v roli reportéra zjistit co nejvíce zajímavostí o historii a současnosti školy (obce). Ujasní si opět pravidla komunikace a doplní je pravidly společenského chování a reprezentativního vystupování. Dostanou průkaz reportéra, do kterého si nechají podepsat každou osobu, s kterou udělají rozhovor (případně požádají o zhodnocení svého novinářského výstupu). Materiály získané průzkumem upraví a nabídnou k otištění ve školním časopise.

9) ÚL (aktivita - společná)

Cíl : Procvičování komunikativních dovedností - správnost argumentace, seberealizování, aktivní poslouchání, navazování v hovoru.

Organizace : Na třech až pěti židličkách v prostoru sedí diskutující, kteří hovoří na dané téma (např. problémy komunikace mezi dítětem a dospělým). Ostatní stojí kolem a mlčí. Chtějí-li říci svůj názor, zapojit se do diskuse, poklepu někoho ze sedících na rameno, což je signál k výměně místa. Diskusi nikdo neřídí.

10) ROZHOVOR BEZE SLOV (dramatizace)

Cíl : Neverbální komunikace

Organizace : Žák dostane papír se slovem (vzkazem) a jeho úkolem je beze slov komunikovat s ostatními tak, aby jim sdělil obsah vzkazu.

Obměna : Ve dvojici žáci beze slov rozmlouvají na téma např. co budeš dělat dnes odpoledne.

11) MIM (dramatizace)

Cíl : Neverbální komunikace, empatie, harmonie myšlenky a vnějšího projevu

Organizace : Žák si vylosuje téma, které má pantomimicky vyjadřovat jeho stav duše (radost, smutek, obava ...). Ostatní hádají, zdůvodňují.

12) OPONENTI (test - aktivita skupin)

Cíl : Shrnutí a utřídění poznatků o komunikaci, jejich praktické ověření, rozvoj logického myšlení.

Organizace : Žáci se rozdělí do skupin a každý obdrží znění textu. Mají 20 minut na jeho přečtení, prodiskutování a vytřídění názorů. Vyučující pak čte jednotlivá tvrzení. Úkolem skupiny je včas reagovat na dané tvrzení, pokud s ním nesouhlasí. Svůj nesouhlas ovšem musí umět vysvětlit, svůj názor obhájit, přesvědčit pomocí příkladů vyučujícího o nesprávnosti tvrzení. Po vyčerpání všech bodů testu dostanou žáci za úkol doplnit pod uvedené tvrzení správné znění fráze (stručně, srozumitelně formulovat).

Test „OPONENTI“ (i se správným řešením)

1. Není pravda, že **není možno** nekomunikovat. (Vždy dochází ke komunikaci.)
2. Mluvíme spolu **jen slovy**. (I pohledem, gestem, úsměvem.)
3. **Slova** jsou při komunikaci **nejdůležitější**. (Důležitější je činnost, chování.)
4. **Obsah** komunikace je **nejdůležitější**. (Záleží i na tom, jak to říká, na způsobu.)
5. Umění mluvit je **všemocné**. (Obsah musí mít význam, pravdivost.)
6. **Musíme** se dorozumět, když oba mluvíme stejnou řečí. (Důležité je **chtít** se dorozumět.)
7. Ty slyšíš **přesně** to, co já říkám. (Slyším to, co chci.)
8. Věta **přesně** vyjadřuje myšlenku. (Každá pronesená věta je jen nedokonalý obraz toho, co si myslíme.)
9. Není pravda, že slova jsou **jenom** slova. (Slovem je možné ranit i zabít.)
10. Pro komunikaci je nutno umět **jen** mluvit. (I naslouchat - aktivně naslouchat.)

III. RÁMCOVÝ PLÁN

1. Úvod - motivace

- vymezení pojmu komunikace
- potřeba znalosti pravidel komunikace
- motivace pro cílový úkol - zveřejnění pravidel ve školním časopise (na nástěnce)

2. Kde komunikujeme

pojem skupin, vlastnosti, funkce, způsob komunikace v různých skupinách

3. Rodina

mé postavení ve skupině, způsob komunikace, vztahy

4. Třída

mapování vzájemných vztahů, hledání pozitivních vazeb a společných zájmů, problémy komunikace a jejich řešení

5. Škola

citát : „Každý, s kým se setkám, mě v něčem předčí. Tak se od něj učím.“

- budování pozitivních vztahů mezi žáky ve škole, žáky a učiteli
- navazování kontaktů a komunikace se staršími, s mladšími, s dospělými
- žákovské desatero

6. Parta

- potřeba poznat sám sebe, rozumět si, nenechat se negativně ovlivňovat
- asertivní chování

7. Neslovní komunikace

- mimika, gestikulace, pantomima, posunková řeč, znaková řeč, slepecké písmo

8. Neslovní komunikace

- harmonie myšlenky, slova a vnějšího projevu člověka (vzhledu, gesta ...)

9. Problémy komunikace

- asertivita, neasertivita, agresivita
- příčiny agresivního a neasertivního chování

10. Nejsme jako oni

- odlišnost lidských skupin
- co máme společného
- rasismus, nesnášenlivost

11. Shrnutí tématu

- test
- sepsání pravidel

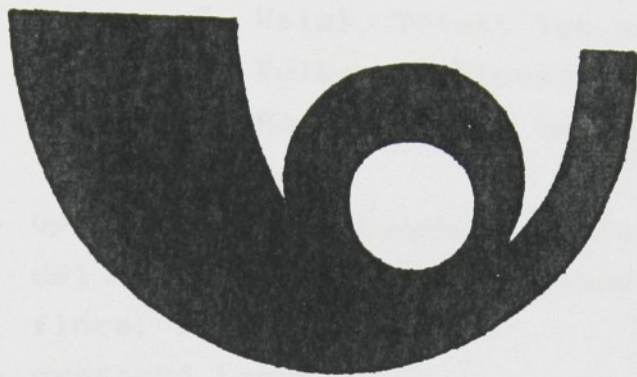
12. Hodnocení a sebehodnocení

- moudré myšlenky
- nová cizí slova
- sebereflexe
- ocenění přínosu osobního i pro školu

IV. HODNOCENÍ

Podařilo se odbourat u většiny žáků počáteční ostych při formulaci vlastních názorů a zviklat jejich mnohdy odevzdané a bezmocné přejímání názoru učitele. Začali se učit pochybovat, přesvědčovat se, hledat souvislosti, zaujímaz postoj k problémům, porozumět sobě samému a učit se rozumět ostatním. To všechno bylo pro žáky vzrušující a projevovali velký zájem, aktivitu a tvořivost.

PROJEKT

POŠTA

Ivana Brožová, Pavla Sádecká
1.základní škola Chrudim
Sladkovského 28

I N T E G R A C E T E M A T U - P O Š T A - D O V Y U Č O V A C Í C H P Ř E D M Ě T Ů

Český jazyk - stylistika - dopis, telegram, poštovní poukázka

literatura - K. Čapek, Devatero pohádek

J. Čapek, Povídaní o pejskovi a kočičce

J. Welzl, Třicet let na zlatém severu

J. Wolker, Poštovní schránka

J. Houška, Nejen modrý Mauritius

Výtvarná výchova - význam známkové tvorby (reprodukce slavných děl výtvarného umění, významné osobnosti, flóra, fauna, ...)

- grafické techniky

- autoři známek (J. Liesler - r. 1975 cena za nejlepší známku světa)

- významní rytci (M. Švabinský, J. Herčík, ...)

- ex libris v českém výtvarném umění

- význam razítka, princip vzniku

- vlastní grafická tvorba žáků

Dějepis - historie pošty v Evropě a v Čechách

- historie známkové tvorby

- časová přímka (vynálezy ovlivňující vývoj poštovníctví)

Matematika - početní operace s přirozenými a destinnými čísly, odhady

- přepočty světových měn

- čtverec a obdélník (vlastnosti, obvod, obsah)

- hranol (povrch a objem)

- jednotky délky a objemu

- procenta

Fyzika - vlastnosti pevných látek (křehké zboží)

- měření délky, hmotnosti a jejich jednotky

- fyzikální veličiny hustota, čas, teplota

- odhady

Geografie - orientace na mapě (Česká republika, Evropa, svět)
 - časová pásma

Přírodopis - využití známkové tvorby (flóra, fauna)
 - přeprava živých zvířat
 - trvanlivost potravin (plísňě, kvašení)
 - vitamíny, zdravá výživa

Ekologie - úspora papíru, ochrana lesů
 - ekologické barvy, mořidla

Pracovní vyučování - praktické využití poznatků ekologické výchovy
 - výroba papíru
 - manuální zručnost a dovednost, estetické cítění

Cizí jazyky - využití všech získaných znalostí a poznatků v konverzačním tematu "POŠTA"
 - cizojazyčná korespondence

Hudební výchova - vyhledávání písniček s tématem "POŠTA"
 - vlastní hudební tvorba žáků (text, melodie)

Tělesná výchova - zvyšování tělesné kondice, posilování, pěší turistika

Dramatická a občanská výchova - chování mezi lidmi (dramatizace)
 - pravidla slušného chování
 - mezilidské vztahy (blahopřání, přání, kondolence)

Poznámka: v případě zařazení tematu do vyšších ročníků, lze využít i ve výuce chemie:
 - složení barev, lepidel
 - trvanlivost potravin
 - technologie výroby papíru

POPLATKY

ZA POŠTOVNÍ SLUŽBY

(ke dni 20. října 1995)

Dopisnice - 3 Kč,

Psaní - doma - do 20 g 3,60 Kč

do 50 g 6 Kč

do 500 g 10 Kč

do 1 kg 14 Kč

- Evropa do 20 g 8 Kč

- ostatní svět - pozemní cestou do 20 g 8 Kč

letecky do 10 g 9 Kč, do 20 g 11 Kč

v ČR doporučeně + 6 Kč, expres + 15 Kč,

doručenka + 5 Kč

Balíky - maximální hmotnost 15 kg

nejmenší rozměr 14 cm x 9 cm (obálka)

největší rozměr není omezen (balík musí se pouze vejít do auta)

poplatky - podle hmotnosti do 5 kg 20 Kč,

do 10 kg 25 Kč

do 15 kg 30 Kč

- neskladné (např. košík) + 14 Kč

- křehké (součet š + d + v $\leq$ 60 cm) + 14 Kč

- pilně + 20 Kč

- cenovky = balíky nad 2 000 Kč - do 5 kg 30 Kč

do 10 kg 35 Kč

do 15 kg 40 Kč

za každých udaných 1 000 Kč + 2 Kč

- živá zvířata - posílat jako : živé, pilně, neskladné
(košík, klec)

Poštovní poukázky typu "A" (na účet) do 200 Kč 4 Kč

do 1 000 Kč 8 Kč

do 5 000 Kč 12 Kč

typu "C" (hotově) do 200 Kč 10 Kč

do 1 000 Kč 16 Kč

do 5 000 Kč 24 Kč

Telegram - 1 slovo 1 Kč

základní sazba (poplatek za službu pošty) 15 Kč

nejnižší sazba (nejméně 10 slov) 25 Kč

Telefon - 1 impuls = 1,90 Kč

na poště: cena impulsů + 3,20 Kč za každý uskutečněný
hovor

veřejný automat 1 impuls = 2 Kč

impuls - délka trvání impulsu - podle tarifního pásma
(podle vzdálenosti)

Poznámka

Ve Zlatých stránkách jsou uvedeny tarifní pásma
a odpovídající sazby (str. 24 - 36) a mapky
jednotlivých UTO.

Fax - platí se podle vzdálenosti - tarifní pásma obdobná jako
u telefonu

Podávání faxu:

- 1. tarif. pásmo - 1. stránka 30 Kč, každá další 9 Kč
- 2. tarif. pásmo - 1. stránka 35 Kč, každá další 11 Kč
- 3. tarif. pásmo - 1. stránka 38 Kč, každá další 13 Kč

Vyzvednutí faxu (nezávisí na tarifním pásmu):

na poště - za prvních 5 stran 16 Kč, za každou další
stránku 2 Kč

při doručení domů - za prvních 5 stran 20 Kč, za každou
další stránku 2 Kč

při spěšném doručení (jako u telegramu) - za prvních
5 stran 20 Kč, za každou další stránku 2 Kč

POŠTA - ČASOVÁ PŘÍMKA

Příloha č. 7.

Literatura: REID, Struan: Vynálezy a objevy, Ostrava,
Blesk 1994

SPRÁVNÉ ŘEŠENÍ

- 9) 7. stol.př.n.l. - za vlády lydského krále Gygeše (Turecko) se začaly užívat první mince. Lydské mince byly vyráběny z drobných kousků elektřiny (přírodní sloučenina zlata a stříbra), na jedné straně měly vyražený královský znak. Obchodníci tento nápad velmi rychle rozšířili v oblasti Středozezemního moře.
- 24) 6.sto.př.n.l. - perský král Kýros zřídil pravidelnou **kurýrní poštu** na hlavních silnicích perské říše, se stanicemi na výměnu koní. Tento vzor sloužil později římské říši i dalšímu rozvoji pošt od 15. století n. l.
- 17) 4000 let př.n.l. - Sumerové (Mezopotámie) vynalezli jeden z nejstarších známých typů **vah** tvořeným ramenem se středověkým čepem zavěšeným na provázku a s lankou po obou stranách na zavěšení váženého zboží. Z této doby pochází také nejstarší nalezená sada závaží.
- 1) okolo 1300 př.n.l. - v Ugaritu (Sýrie) byla vytvořena první **skutečná abeceda**. Určité zvuky byly vyjádřeny určitými hláskami, které se mohly spojit tak, že vzniklo **úplné slovo**. Tato abeceda je předchůdcem evropské abecedy.
- 4) 1. století n.l. - Číňané vyrobili první **skutečný papír** z látky, dřeva a slámy promíchané s vodou. Tento výrobní způsob byl v Evropě používán až do 19. století.
- 10) 6. století n.l. - Číňané zavedli **papírové peníze**.
- 14) r. 1464 - ve Francii zavedl Ludvík XI **státní poštovní službu**, první od dob Římského impéria. Službu zajišťovali poslové na koních a poštovné byl povinen zaplatit příjemce.

- 10) r. 1500 - popsal Leonardo da Vinci první **samočinné váhy**.
Váhu určitého předmětu ukázal jazýček na škále ukazatele upevněného na rameni.
- 22) r. 1526 - Ferdinand I zorganizoval v Čechách poštu a obsadil úřad pošmistra Ambrožem z Thurn-Taxisu.
- 19) r. 1588 - v Anglii byla zavedena délková jednotka **yard** a hmotnostní jednotka **libra**. Slovo "pound" (libra) je odvozeno z latinského slova "váženo".
- 11) r. 1659 - bankéři Clayton a Morris (V. Británie) vystavili první **šek**, a to na částku 10 liber.
- 12) r. 1661 - Stockholmskou bankou ve Švédsku byly dány do oběhu první **papírové evropské bankovky**. Byly to originály stvrzenek vystavených bankéři na zlato, které vlastnili s tím, že bankovky mohly být směněny opět za zlato.
- 23) r. 1722 - stát převzal poštovní správu v celém Rakousku
- 20) r. 1793 - Francouzské národní shromáždění zavedlo metrický systém. **1 metr** v něm byl definován jako jedna miliontina vzdálenosti mezi pólem a rovníkem. 1 metr má 100 centimetrů.
- 7) r. 1837 - W.Cooke a C. Wheatstone (V. Británie) obdrželi patent na první funkční **elektrický telegraf**. Pracoval na elektromagnetické principu. Měl pět jehel připojených k drátěným vodičům, při průchodu elektrického proudu příslušným vodičem se jehla dotkla určitého písmene v síti a tím byl vyslán signál.
- 8) r. 1838 - americký vynálezce Samuel Morse se stal autorem **Morseovy abecedy**. Signály tvořené tečkami a čárkami jsou přenášeny elektricky.
- 15) r. 1840 - Britská pošta vydala první **poštovní známku**, tzv. "Penny Black". Za jednu penny tak mohl být doručen dopis na kterékoliv místo v zemi.

- 16) r. 1852 - v Jersey (Channel Islands) byla instalována první poštovní schránka. Byla to vysoká osmihranná kovová bedna.
- 5) r. 1876 - americký učitel skotského původu Alexander Graham Bell obdržel jako první patent na telefon, který umožnil přenášet řeč pomocí drátu. Součástí tohoto telefonu byl také první mikrofon.
- 2) r. 1884 - sestrojil L. Waterman (USA) první plnicí pero. Plnicí pera mají zásobník s inkoustem, což umožňuje souvislé psaní.
- 25) r. 1888 - Praha si staví svou první ruční telefonní ústřednu
- 6) r. 1889 - v USA ve státě Indiana zavedl A. Strowger první automatické telefonní spojení. Volající mohl přímo vytočit číslo volaného bez spojovatele.
- 13) r. 1920 - v USA byla vystavena první kreditní karta za nákup ropy ropným společenstvem.
- 26) r. 1926 - do provozu je dáno veřejné radiotelefonické spojení mezi Evropou a USA
- 3) r. 1938 - Maďar L. Biro (v Argentině) obdržel patent na první moderní kuličkové pero, ve kterém stéká inkoust na kovovou kuličku.
- 21) 80. léta 20. stol - v Evropě byl zaveden faxový systém, který spojuje pomocí slovních procesorů místa vzdálená od sebe tisíce kilometrů. Vyslaná zpráva pomocí slovního procesoru je okamžitě napsána v místě určení.
(Slovní procesor - psací stroj s počítačovou pamětí, který zaznamenává text na disketu. Po spuštění diskety je text psacím strojem automaticky vytištěn.)
-

1) okolo roku X byla vytvořena první skutečná abeceda, kde každé písmeno symbolizovalo určitou hlásku.

2) V roce X bylo sestrojeno první plnicí pero.

3) V roce X byl vydán patent na první moderní kuličkové pero.

4) V roce X byl vyroben první skutečný papír.

5) V roce X byl vydán první patent na telefon.

6) V roce X bylo zavedeno první automatické spojení.

7) V roce X byl vydán patent na první funkční elektrický telegraf.

8) V roce X světlo světa spatřila Morseova abeceda.

9) V roce X se začaly používat první mince.

10) V roce X byly zavedeny první papírové peníze.

11) V roce X byl vystaven první šek.

12) V roce X byly dány do oběhu první papírové evropské bankovky.

13) V roce X byla vystavena první kreditní karta.

- 14) V roce X byla poprvé od dob Římského impéria zavedena státní poštovní služba.
- 15) V roce X byla vydána první poštovní známka.
- 16) V roce X byla instalována první poštovní schránka.
- 17) V roce X byl vynalezen jeden z nejstarších známých typů vah.
- 18) Okolo roku X byly popsány první samočinné váhy.
- 19) V roce X byly v Anglii zavedeny délková jednotka yard a hmotnostní jednotka libra.
- 20) V roce X byla zavedena délková jednotka 1 metr.
- 21) Okolo roku X byl v Evropě zaveden faxový systém.
- 22) V roce X je v Čechách zorganizována pošta a poprvé obsazen úřad poštmistra.
- 23) V roce X převzal poštovní správu v celém Rakousku stát.
- 24) V roce X byla zřízena první pravidelná kurýrní pošta.
- 25) V roce X se v Praze staví první telefonní ústředna.

Mio, můj Mio , Astrid Lindgrenová

Předměty :	český jazyk sloh	- upevňování stylistických vědomostí
	český jazyk literatura	- četba s porozuměním textu
	občanská výchova	- lidské vlastnosti
		- komunikativní dovednosti
	rodinná výchova	- vztahy v rodině
		- výchova dětí
		- vztahy s ostatními lidmi
Co prožijeme:	rekonstrukci příběhu chlapce, který hledá svoji rodinu	
Co se naučíme	slohové dovednosti	- zprávu, oznámení, dotazník, popis osoby, popis krajiny, charakteristiku literární postavy, vypravování

Věk: 6. - 9. ročník ZŠ

I. Hledá se chlapec

- Rozdělení rolí podle postav v I. kapitole, každý vypovídá, co viděl a zažil a co ví o zmizelém chlapci, dramatizace
- B Sezení v kruhu, rozbor pocitů, četba zpráv, hodnocení situace
- Každý člen skupiny napíše zprávu o tom, co zjistil od jiných, reportáž, dotazník

II. Cesta do Země dalekých dalek

- Za jakých záhadných okolností se chlapec dostal do neznámé země, jak poznal otce - krále, chlapec se jmenuje Mio, dramatizace
- B Rozbor pocitů při neobvyklém cestování, co viděl cestou, co zažil
- C Popis cesty

III. Život v Zemi v daleké dálece

- Jaká je krajina tvých snů , tvoje ideální místo , kde bys chtěl žít, co je tam pro tebe cenné - věci, zvířata , lidé, starej se o ně, vyber si obraz, dramatizace
- Shrnutí pocitů z krajiny, jaké to bylo mít svoje milé věci, starat se o ně....
- Popiš krajinu, ve které chceš žít, co je v ní vzácného

Závěr: Vypravuj příběh o chlapci, jak se proměnil jeho život, co zajímavého prožil , s kým se setkal / vypravuje učitel žákům, rodič dětem, spisovatel píše knihu/.

Dramatizací zajímavého příběhu se naučíme se žáky prožívat neobvyklé situace, pocítíme spolu s hlavním hrdinou jeho strach i radost. Vedeme žáky k četbě knih s porozuměním, hlavně upevňujeme jejich stylistické vědomosti.

PhDr. Vladimíra Neužilová, ZŠ Pozořice